

RAPORT:

Selecția și numirea în funcție de președinte și vice-președinte în instanțele de judecată din Republica Moldova
(analiză comparativă a practicii naționale și a țărilor membre a Uniunii Europene)

Autor: Daniela JOSANU-GROZA

Prezentul raport
a fost elaborat în cadrul Proiectului "**ATRECO- Sporirea eficienței,
responsabilității și transparenței instanțelor de judecată din Moldova**"
(contribuție la realizarea acțiunii 1.3.5.
din Planul de acțiuni al SRSJ 2014-2016)

Instituția beneficiară:

Agenția pentru administrarea instanțelor de judecată,

Ministerul Justiției a RM

Chișinău, 2016

CUPRINS:

Metodologie	1
Capitolul I: Standarde și practicile țărilor membre ale Uniunii Europene, privind procedura de selecție și numire în funcții de conducere în instanțele de judecată:	2
1.1. Standarde europene relevante în domeniu.....	2
1.2. Bunele practici de selecție și numire a judecătorilor în funcții de conducere în țările membre ale Uniunii Europene.....	4
1.3. Conceptul mecanismului de rotație la funcția de președinte în instanțele de judecată (practici, reguli aspecte <i>pro</i> și <i>contra</i>).....	30
1.4. Constatări.....	33
Capitolul II: Cadrul legal și practic al Republicii Moldova privind procedura de selecție și numire în funcții de conducere în instanțele de judecată.....	38
2.1. Cadrul legal de reglementare la nivel național.....	38
2.2. Analiza dosarelor de numire a președinților și vice - președinților instanțelor de judecată pentru anii 2015-2016.....	43
2.3. Constatări.....	49
Recomandări	54
Bibliografie	55

Metodologie:

Prezentul studiu conține o expertiză analitică în ce privește modul de selecție și numire a președinților și vicepreședinților în instanțele de judecată. În procesul de cercetare am în special metode de cercetare calitativă care s-au axat pe analiza de conținut a următoarelor instrumente:

1. Cadrul legal al statelor membre ale Uniunii Europene, în privința regulilor, procedurii de selecție a președinților, rolul președinților în sistemul de administrare a justiției precum la nivel general organizarea sistemului judecătoresc;
2. Cadrul legal național de specialitate;
3. Standarde internaționale, în special cele aprobate la nivelul comunităților europene așa precum este Consiliul Europei sau Uniunea Europeană
4. Bunele practici ale altor state în materia domeniului cercetat;
5. Interpretări doctrinare și cercetări efectuate pe acest segment în ultimii 5 ani la nivel național sau internațional.

În studiu este prezentată experiența a 9 state membre ale UE. În ultimii ani aceste țări au trecut printr-un proces de reformare sau reorganizare judiciară, iar asta asigură un bun izvor de informare privind bunele practici care au fost menținute până în prezent și practici la care statele au renunțat din careva motive. Unele din aceste sisteme sunt foarte apropiate sistemului nostru de organizare iar asta determină posibilitatea de a prelua experiența acestor țări, unele deși cu un sistem mai complex păstrează o abordare destul de conservativă sau democratică care la fel poate servi ca un mecanism adaptabil țării noastre. Au fost desfășurate de asemenea interviuri cu reprezentanții Consiliului Superior al Magistraturii și reprezentanți ai societății civile.

Capitolul I:

Standarde și practicile țărilor membre ale Uniunii Europene, privind procedura de selecție și numire în funcții de conducere în instanțele de judecată:

1.1. Standarde europene relevante în domeniu

Independența judecătorului este o garanție fundamentală a unui proces echitabil și implicit o condiție obligatorie pentru existența statului de drept. Judecătorii “au sarcina deciziei finale asupra vieții, libertăților, drepturilor, obligațiilor și proprietății cetățenilor” iar din această perspectivă garanția independenței judecătorilor transformă un simplu act de judecare într-un act al justiției. Un rol aparte și deosebit de important în acest proces, îl joacă mecanismul de administrare a justiției. Pentru a asigura un mecanism eficient de administrare a justiției, acesta trebuie bine poziționat atât la nivel general prin autoritățile centrale responsabile dar și la nivel local prin intermediul organelor reprezentative care vor proteja în primul rând interesele justiției.

La nivel internațional importanța asigurării independenței judecătorului în procesul de îndeplinire a justiției a fost recunoscut încă la începutul anilor 50. Printre afirmațiile fundamentale de atunci se menționa că organizarea și administrarea justiției în fiecare țară ar trebui să constituie pilonii iminenți ai unui stat de drept și ar trebui depuse eforturi pentru a transforma în realitate. Principiile fundamentale asupra independenței sistemului judiciar aprobate în anul 1985¹ recunoaște că promovarea judecătorilor la funcții de conducere sau de exercițiu, acolo unde există un astfel de sistem, va asigura un mecanism echitabil de administrare a justiției doar dacă, această promovare se va baza pe factori obiectivi, în special capacitate, integritate și experiență.

În baza standardelor europene un element fundamental al procesului de administrare a justiției reprezintă și procesul prin care este gestionat corpul de magistrați. Iar promovarea judecătorilor în funcții de conducere sau de administrare face parte din cariera acestora. Carta Europeană cu privire la statutul judecătorilor² menționează că atunci când nu este bazat pe vechimea de munca, sistemul de promovare este în exclusivitate bazat pe calitative și meritele constatate în timpul exercitării funcțiilor încredințate judecătorului prin evaluări obiective efectuate de unul sau mai mulți judecători și discutate cu judecătorul interesat. Pentru orice decizie referitoare la selecția, la recrutarea, la desemnarea, la evaluarea carierei sau la încetarea funcției unui judecător, statutul prevede intervenția unei instanțe independente față de puterea executivă și de cea legislativă, constituită cel puțin pe jumătate din judecători aleși de Adunarea Generală conform unor modalități care garantează cea mai largă reprezentare a acestora.

Dacă sarcina de administrare a instanțelor este încredințată judecătorilor, aceștia trebuie să beneficieze de instruire corespunzătoare și de suportul necesar pentru a duce la bun sfârșit o asemenea sarcină.

---

¹ Principiile fundamentale asupra independenței sistemului judiciar
<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx>

² Carta Europeană cu privire la statutul judecătorilor
https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/European-Charter-on-Statute-of-Judges_EN.pdf

În orice caz, este important faptul că judecătorii au responsabilitatea de a lua toate deciziile administrative care afectează în mod direct performanța funcționării instanțelor³.

Raportând la cele menționate, Recomandarea nr.12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la independența, eficiența și responsabilitățile judecătorilor⁴ recunoaște importanța asigurării independenței judecătorilor atât la nivel extern cât și la nivel intern. Independența externă a judecătorilor nu este o prerogativă sau un privilegiu acordat în interesul personal al judecătorilor, ci în interesul statului de drept și al persoanelor care solicită și așteaptă o justiție imparțială. Independența judecătorilor trebuie să fie considerată ca o garanție a libertății, a respectării drepturilor omului și a aplicării imparțiale a legii. Imparțialitatea și independența judecătorilor sunt esențiale pentru a garanta egalitatea părților în fața instanțelor. Sub rezerva respectării independenței lor, judecătorii și sistemul judiciar trebuie să mențină relații de muncă constructive atât cu instituțiile și autoritățile publice implicate în gestionarea și administrarea instanțelor, cât și cu profesioniștii a căror atribuții sunt legate de activitatea judecătorilor, pentru a permite o justiție efectivă și eficientă. În acest caz, Consiliul Europei recomandă statelor să aprobe la nivel național măsurile necesare respectării, protejării și promovării independenței și imparțialității judecătorilor. La nivel intern fiecare judecător trebuie protejat de presiunile care pot apărea fie la nivel intern din partea președinților de instanță fie la nivel extern din partea instanțelor de judecată superior. Judecătorii trebuie să ia decizii în mod independent și imparțial astfel încât să poată acționa fără nici un fel de restricții, influențe nepotrivite, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare la nivel intern sau extern.

Potrivit art. 41 din recomandarea sus menționată, judecătorii trebuie să fie încurajați să se implice în administrarea instanțelor judecătorești. Deciziile privind selecția și cariera judecătorilor trebuie să se întemeieze pe criterii obiective prestabilite de lege sau de către autoritățile competente. Astfel de decizii trebuie să se bazeze pe merit, având în vedere calificările, abilitățile și capacitatea necesară pentru a judeca. De asemenea trebuie să recomandă ca autoritatea care ia decizii privind selecția și cariera judecătorilor să fie independentă de puterile executivă și legislativă. Pentru garantarea independenței sale sau cel puțin jumătate din membrii acestei autorități trebuie să fie judecători aleși de către colegii lor.

Avizul consultativ nr.19 din 11 noiembrie 2016 emis de către Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni⁵, stabilește că președintele instanței de judecată are un rol iminent în consolidarea sistemului de administrarea a justiției, precum și în procesul de asigurarea unui grad înalt de independență a judecătorilor în actul de justiție.

---

³ Avizul nr. 2 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind finanțarea și administrarea instanțelor cu referire la eficiența sistemului judiciar și la articolul 6 al Convenției europene privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului

⁴ Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile adoptată de Comitetul Miniștrilor în 17 Noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegaților miniștrilor:

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec\(2010\)12&Language=lanRomanian&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec(2010)12&Language=lanRomanian&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383&direct=true)

⁵ Avizul consultativ nr.19(2016) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind rolul președinților instanțelor de judecată:

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CCJE\(2016\)2&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CCJE(2016)2&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true)

Regulile precum și mecanismul de accesare la funcții de conducere sau de administrare a instanțelor de judecată, determină rolul președintelui în procesul de administrare a justiției și asigurarea independenței. O dată ce președintele unei instanțe de judecată este un judecător prin urmare face parte din corpul de magistrați, este nevoie dezvoltarea un sistem de reprezentare a intereselor judecătorilor în procesul de administrare judecătorească, prin forumuri, adunări, congrese ale judecătorilor la nivel intern, care vor avea competențe în procesul de administrarea instanței de judecată sau luarea deciziilor, fie prin alte mecanisme care ar putea asigura ca judecătorul în exercițiu să fie liber în procesul de îndeplinire a justiției. Totodată se încurajează menținerea funcției de judecător o dată cu accesarea la funcția de președinte sau altă funcție administrativă în instanța de judecată. În acest caz statele trebuie să asigure președintelui instanței un serviciu tehnic care îl vor asista în procesul de administrare a instanței de judecată. În acest caz, personalul administrativ trebuie să dispună de instruire pentru a asigura o calificarea potrivită în procesul de administrarea a instanței de judecată.

1.2. Bunele practici de selecție și numire a judecătorilor în funcții de conducere în țările membre ale Uniunii Europene:

România. Organizare și administrare judecătorească⁶: Sistemul judiciar al României este structurat în 4 nivele, fiecare categorie de instanță este investită cu funcții generale sau speciale. Instanțele de judecată ordinare sunt judecătoriile, tribunalele, curțile de apel, instanțele specializate sunt cele trei categorii de tribunale: militar, pentru minori și de familie, specializat în examinarea litigiilor comerciale⁷.

Judecătoriile sunt instanțe de prim nivel care nu dețin personalitate juridică și funcționează la nivelul județelor și Municipiului București. În total sunt 176 de judecătorii acestea judecă în fond cauzele civile și penale atribuite în competența sa prin lege.

Instanțele poziționate la nivelul doi în sistemul de organizare judecătorească sunt Tribunale. În România sunt constituite 42 de Tribunale, poziționate la nivel de județ. În cadrul fiecărui Tribunal funcționează secții sau complete specializate pentru: cauze civile, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze cu privire la conflicte de muncă și asigurări sociale, societăți, registrul comerțului, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii și cauze maritime și fluviale.

Cele 15 curți de apel au personalitate juridică, fiecare dintre acestea acoperind jurisdicția mai multor tribunale. Curțile de apel au competență exclusivă de a examina apelurile formulate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță, iar în calitate de instanțe de recurs, judecă recursurile formulate împotriva hotărârilor penale pronunțate de judecătorii în primă instanță, cu excepția celor date în competența tribunalului⁸

Înalta Curte de Casație și Justiție este instanță supremă în România, aceasta este singura instituție judiciară care deține puterea de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a

⁶ Portalul online al instanțelor judecătorești a României: <http://portal.just.ro/SitePages/Instante.aspx>

⁷ Lege nr. 304 din 28 iunie 2004 republicată, actualizată până la data de 20 noiembrie 2016: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/64951>

⁸ Consiliul Superior al Magistraturii <http://www.csm1909.ro/csm/index.php?cmd=9401>

legii de către celelalte instanțe. Înalta Curte de Casație și Justiție este organizată în 4 secții (civilă, penală contencios și fiscal) Curtea este condusă de un președinte, 2 vice-președinți, 4 președinți de secții.⁹

Fiecare instanță judecătorească este condusă de un președinte care exercită atribuțiile manageriale în scopul organizării eficiente a activității acesteia. Președinții curților de apel și ai tribunalelor exercită, de asemenea, atribuții de coordonare și control ale administrării instanței unde funcționează, precum și ale instanțelor din circumscripție. Președinții judecătorilor și ai tribunalelor specializate exercită și atribuții de administrare a instanței. În funcție de volumul de activitate și de complexitatea cauzelor, la curțile de apel, tribunale și tribunale specializate, președintele poate fi ajutat de 1 - 2 vicepreședinți, iar la judecătorii, președintele poate fi ajutat de un vice-președinte. Secțiile instanțelor judecătorești sunt conduse de câte un președinte de secție. În cadrul fiecărei instanțe judecătorești funcționează un colegiu de conducere, care hotărăște cu privire la problemele generale de conducere ale instanței.

Procedura de selecție și numire în funcție de președinte în cadrul instanțelor de judecată. Numirea judecătorilor în funcții de conducere la curțile de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătorii se face în conformitate cu dispozițiile Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor¹⁰ și ale Regulamentului de organizare și desfășurare a concursului sau examenului pentru numirea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor.¹¹

Numirea în funcțiile de președinte și vicepreședinte la curțile de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătorii se face numai prin concurs sau examen organizat, ori de câte ori este necesar, de Consiliul Superior al Magistraturii, prin Institutul Național al Magistraturii. Evidența posturilor vacante de conducere de la instanțele judecătorești este publică și disponibilă permanent pe paginile de web ale Consiliului Superior al Magistraturii, Institutului Național al Magistraturii și Ministerului Justiției, precum și prin afișare la sediile instanțelor judecătorești. Posturile de conducere care urmează a se vacanta se publică cu 90 de zile înainte de data expirării mandatelor.

Pot participa la concurs sau examen, judecătorii care au obținut calificativul "*foarte bine*" la ultima evaluare, nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani, îndeplinesc condițiile de vechime prevăzute de lege și au cel puțin gradul profesional corespunzător instanței a căror funcții de conducere candidează. Condiția de vechime trebuie îndeplinită până la data desfășurării primei probe a concursului sau examenului. Nu pot fi numiți în funcții de conducere judecătorii care au făcut parte din serviciile de informații înainte de anul 1990 sau au colaborat cu acestea ori judecătorii care au un interes personal ce influențează sau ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate și imparțialitate atribuțiilor prevăzute de lege. În acest sens, judecătorii care participă la concurs sau examen pentru o funcție de conducere sunt obligați să dea o declarație pe propria răspundere. Judecătorii depun

---

⁹ Înalta Curte de Casație și Justiție, pagină web oficială: <http://www.scj.ro/>

¹⁰ Lege nr. 304 din 28 iunie 2004 republicată, actualizată până la data de 20 noiembrie 2016: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/64951>

¹¹ Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii Nr. 621* din 21 septembrie 2006 actualizată: http://www.csm1909.ro/csm/linkuri/23_12_2015_77942_ro.pdf

candidaturile însoțite de declarația pe răspundere proprie în termen de 20 de zile de la publicarea datei concursului sau examenului, la Institutul Național al Magistraturii. Modificarea opțiunilor în ceea ce privește depunerea candidaturilor poate fi realizată până la data expirării termenului de depunere a candidaturilor. Comisia de organizare a concursului sau examenului precum și comisia de examinare se numește de Consiliul Superior al Magistraturii.

Potrivit articolul 11 din regulament, comisia de organizare a concursului sau examenului este autoritatea responsabilă pentru toate acțiunile tehnice ale concursului printre care aceasta centralizează cererile de înscriere la concurs, întocmește listele de înscriere, verifică îndeplinirea de către candidați a condițiilor legale de participare la concurs sau examen, întocmește și afișează lista candidaților care îndeplinesc condițiile legale de participare la concurs sau examen și afișează lista finală a candidaților sau asigură securizarea subiectelor și a lucrărilor scrise la sediul Institutului Național al Magistraturii și în timpul transportului acestora, precum și păstrarea ordinii publice la centrele de concurs sau examen și de evaluare etc. Comisia de examinare este investită cu atribuții privind conținutul informațional al concursului. Aceasta elaborează subiectele de concurs și a baremelor de notare, stabilește timpul necesar rezolvării subiectelor etc.

Cu 10 zile înainte de data desfășurării concursului sau examenului, listele cu candidații care îndeplinesc condițiile legale de participare la concurs sau examen se publică simultan pe paginile de web ale Consiliului Superior al Magistraturii și Institutului Național al Magistraturii și se afișează la sediile instanțelor judecătorești. Candidații respinși în urma verificării pot formula contestații, în termen de 24 de ore.

Testarea psihologică, evaluarea capacității candidatului de a lua decizii și de a-și asuma răspunderea și verificarea rezistenței la stres constă în aplicarea unui test scris și în susținerea unui interviu în fața comisiilor formate din câte 2 psihologi desemnați de Consiliul Superior al Magistraturii din rândul specialiștilor din cadrul Consiliului, al curților de apel, precum și din tabelul psihologilor acreditați de Colegiul Psihologilor din România.

Rezultatele testării psihologice vor fi concretizate într-un raport care va cuprinde profilul psihologic al fiecărui candidat în raport cu funcția pentru care candidează, precum și calificativul recomandabil sau nerecomandabil; calificativul acordat se aduce la cunoștință prin publicarea pe paginile de web ale Consiliului Superior al Magistraturii și Institutului Național al Magistraturii și prin afișarea la sediile instanțelor.

Desfășurarea probei de interviu constă în susținerea proiectului de gestionare a instanței judecătorești, precum și activităților cheie pe care le va efectua în acesta funcție. Testarea scrisă constă în verificarea cunoștințelor privind managementul, comunicarea și resursele umane, pe baza unui test-grilă. Nota finală a concursului sau examenului reprezintă media aritmetică dintre nota de la proiect și nota de la proba scrisă. Pe baza notei finale se întocmește tabelul de clasificare a candidaților, care se afișează la sediul Consiliului Superior al Magistraturii, al Institutului Național al Magistraturii și la sediile instanțelor judecătorești

și se publică pe paginile web ale Consiliului Superior al Magistraturii și Institutului Național al Magistraturii. Pentru a ocupa funcția pentru care candidează, judecătorul trebuie să obțină cel puțin media 7 (șapte), iar notele, atât la proiect, cât și la testarea scrisă, trebuie să fie cel puțin 5 (cinci). Consiliul Superior al Magistraturii validează rezultatul concursului sau examenului pentru numirea în funcții de conducere a judecătorilor. Consiliul Superior al Magistraturii poate invalida, în tot sau în parte, concursul sau examenul, în cazurile în care constată că nu au fost respectate condițiile prevăzute de lege ori de regulament cu privire la organizarea concursului sau examenului ori că există dovada săvârșirii unei fraude.

Președintele Înaltei Curți de Casație este ales din rândurile judecătorilor care activează în această instanță. Candidaturile selectate sunt examinate de către Consiliul Superior al Magistraturii, iar în baza unui vot majoritar este ales candidatul care a obținut un calificativ înalt. Consiliul Superior al Magistraturii propune Președintelui țării numirea în funcție de președinte a Curții.

Belgia. Organizare și administrare judecătorească: Sistemul judecătoresc belgian este similar celui Francez. Potrivit capitolul II “organizarea judecătorească” al codului judiciar¹², în Belgia funcționează instanțe ordinare, specializate precum și tribunale districtuale care poartă forma unor colegii cu competențe strict funcționale. Spre deosebire de alte sisteme europene, sistemul de organizare judecătorească belgian este format din 4 nivele. De asemenea funcționează și curțile cu jurați, care se implică în stabilirea vinovăției pentru infracțiunile deosebit de grave¹³.

Primul nivel al instanțelor de judecată sunt judecătorii pentru pace și tribunalele polițienești. Cei 187 de judecători pentru pace își desfășoară activitatea în fiecare provincie din cele 11. Ei judecă în exclusivitate litigiile civile care nu depășesc valoarea de 5000 euro. Instanțe de același nivel sunt și cele 15 tribunalele polițienești. Acestea au competența de a examina cauzele penale de o gravitate minoră. Activitatea acestor instanțe este administrată, la nivel de provincie de un singur președinte. Cele 13 tribunale de primă instanță sunt instanțele ierarhic superioare judecătorilor pentru pace și tribunalelor polițienești. Acestea examinează cauzele civile și penale în fond și în apel. Fiecare tribunal este format din 5 secții specializate: secția civilă, secția penală, secția specializată în domeniu executării sentințelor, secția specializată în examinarea cauzelor cu implicarea copiilor și secția specializată în examinarea cauzelor privind litigiile de drept familial. Instanțe de același nivel sunt tribunalele comerciale și tribunalele de muncă și asigurări sociale.

Tribunalul regional districtual (*Tribunal d'arrondissement*) funcționează în fiecare provincie și plus unul în Bruxelles în total sunt 12 tribunale de acest fel. Acestea sunt formațiuni specifice acestui sistem în responsabilitatea cărora revine soluționarea conflictelor de competență care pot apărea între: tribunalul de primă instanță, tribunalul comercial, tribunalul de muncă și asigurări sociale sau judecătorii pentru pace/judecătorii polițienești. Tribunalul este format din 4 membri care îndeplinesc concomitent funcția de

---

¹²Codul Judiciar al Belgiei, nr.1967101053, aprobat la data 10 octombrie 1967, versiunea actualizată în data de 27.11.2016 http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?language=fr&la=F&cn=1967101002&table_name=loi&&caller=list&fromtab=loi&tri=dd+AS+RANK

¹³Judicial system of Belgium, Niels Bammens, October 2009 <http://www.ijatj.net/congresses/Belgium.pdf>

președinte a celor patru categorii de instanțe de fond: președintele tribunalului de primă instanță, tribunalului comercial, tribunalului de muncă, președintele judecătorilor de pace și a tribunalelor polițienești.

Instanțele care judecă în exclusivitate cauzele în apel sunt cele 5 Curți de Apel de drept comun localizate în Antwerp, Ghent, Bruxelles, Mons și Liege. Activitatea acestora este divizată în secții specializate. În sistemul de organizare judecătorească belgian funcționează instanțe de apel specializate acestea sunt cele 5 curți de apel de muncă și asigurări sociale. Curtea de Casație este instanța supremă cu sediul la Bruxelles. Sistemul Judecătorească belgian este administrat de către Ministerul Justiției în cooperare cu Consiliul Superior al Justiției. Sistemul de organizare judecătorească include și oficiile procuraturilor organizate după modelul instanțelor de judecată¹⁴.

Procedura de selecție și numire în funcție de președinte în cadrul instanțelor de judecată este reglementată de Capitolul II Organizarea Judecătorească a Codului Judiciar belgian. Potrivit art. 65 corpul de magistrați care dețin cea mai înaltă funcție de conducere în instanțe sunt: președintele tribunalului de primă instanță, președintele tribunalului de muncă și asigurări, președintele tribunalului comercial, președintele judecătorilor de pace/judecătorilor polițienești, președintele Curții de Apel, președintele Curții de apel specializată pe litigii de muncă și asigurări sociale, președintele Curții de Casație. Funcțiile secundare de conducere sunt recunoscute următoarele: vicepreședintele și președinții de subdiviziuni a tribunalului de prima instanță, tribunalului de muncă, tribunalului comercial, vicepreședintele judecătorilor de pace/judecătorilor polițienești, președinții colegiilor curților de apel, și a celor specializate, președintele secției Curții de Casație¹⁵.

Sistemul belgian de organizare judecătorească, permite **funcționare unui mecanism de rotație la funcția de președinte** a unor instanțe de judecată. Potrivit codului judiciar, funcția de președinte a tribunalului regional districtual și funcția de președinte a judecătorilor pentru pace și tribunalelor polițienești este ocupată în baza unui sistem de mobilitate periodică.

Potrivit art.74, președintele tribunalului regional districtual este numit dintre cei 4 președinți a instanțelor de fond membri: președintele tribunalului de primă instanță, tribunalului comercial, tribunalului de muncă, președintele judecătorilor de pace și a tribunalului polițienesc, care compun această instanță¹⁶. Legea prevede că o dată pe an funcția de președinte trece de la un membru la altul pe rotație. Funcția de președinte a acestei instanțe nu este numită prin decret regal. Iar mecanismul de rotație este stabilit la nivel intern prin regulamentul instanței. Acest lucru se explică prin faptul că membrii care compun acest timp de instanțe, sunt deja numiți în calitate de președinți în instanțele inferioare. Pentru că membrii tribunalului sunt președinți de instanțe diferite dar care pot avea conflict de interese

¹⁴ Belgium Judicial system https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-be-en.do?member=1

¹⁵ Codul Judiciar al Belgiei, nr.1967101053, aprobat la data 10 octombrie 1967, versiunea actualizată în data de 27.11.2016 http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?language=fr&la=F&cn=1967101002&table_name=loi&&caller=list&fromtab=loi&tri=dd+AS+RANK

¹⁶ ibidem

pe segmentul competenței materiale sau regionale, a fost recomandat ca funcția de președinte să poată fi ocupată de fiecare președinte de instanță, astfel va fi asigurat imparțialitatea președintelui în fața cauzelor de conflict de competență între instanțe.

Așa precum a fost menționat mai sus, judecătorii pentru pace și tribunalului polițienesc din fiecare provincie sunt conduse de către un președinte, în total sunt numiți 12 președinți pentru aceste două instanțe. În activitatea sa pe segmentul administrării justiției la nivel local el este asistat de un vice-președinte. Începând cu anul 2014 Codul judiciar prevede un mecanism de schimb periodic (rotație) la funcția de președinte între judecători pentru pace și judecătorii tribunalului polițienesc. Acest sistem de rotație asigură mobilitatea funcției de președinte. El permite un schimb între cele două categorii de judecători omogenizate într-un tot întreg. În acest fel odată la 5 ani funcția de președinte este ocupată de un judecător pentru pace, iar la expirarea mandatului acesta preda funcția unui judecător a tribunalului polițienesc. Această consecutivitate este obligatorie. Selecția candidaturii se efectuează în baza unui concurs public fie din rândurile judecătorilor pentru pace fie din rândurile judecătorilor tribunalului polițienesc.

În anul 2016 procedura a suferit câteva modificări. Potrivit procedurii noi termenul mandatului a fost mărit de la 3 ani la 5 permițând și situații în care mandatul de președinte să îl dețină și un judecător dintr-o instanță superioară din sistem. De asemenea este recomandat în cazurile când președintele este un judecător de pace, vice președintele trebuie să fie numit din rândurile judecătorilor din cadrul tribunalului polițienesc. Mandatul de președinte a judecătorilor pentru pace și a judecătorilor polițienești îl poate obține orice judecător care întrunește condițiile ce țin de vechimea în muncă.

Conform art 186 ter., și 189 din Codul judiciar¹⁷, pentru a fi numit în calitate de președinte a judecătorilor de pace și polițienești, tribunalului de prima instanță, tribunalul de comerț și tribunalul de muncă, candidatul trebuie să fie judecător cu 15 ani de experiență, sau să fi urmat un stagiu juridic și experiență de 7ani în domeniu. În cazul vicepreședinților, aceștia trebuie să activeze în calitate de judecători nu mai puțin de trei ani.

În cazul președinților curților de apel și curților specializate, candidatul trebuie să dețină o experiență de lucru în funcție de magistrat de 15 ani dintre care minim 7 ani sa fi lucrat în calitate de judecător sau procuror. Pentru a accede la funcția de președinte a secțiilor din cadrul curții de apel, candidatul trebuie să dețină cel puțin 3 ani de experiență în funcție de consilier în aceeași instanță. În cazul mandatului de președinte la Curtea de Casație, este obligatoriu deținerea a minim 15 de experiență dintre care minim 5 ani să îi fi lucrat în această instanță. Pentru a candida la funcția de președinte de secție în cadrul instanței supreme, persoana trebuie să fi lucrat în calitate de consilier juridic în cadrul Curții timp de minim 3 ani. În acest fel pentru a accede la funcția de președinte de tribunal sau curte de apel nu este necesar să deții funcția de judecător în aceeași instanță astfel orice judecător poate participa la concurs cu excepția Curții de Casație, unde este obligatoriu experiența de activitate în această instanță. În procesul de selecție a funcțiilor de conducere din sistem, este solicitată opinia motivată a staff-ului de judecători și grefă din instanța în care este anunțat concurs. Avizul este aprobat în cadrul adunării generale a instanței, cu votul

---

¹⁷ ibidem

majorității, dacă sunt opinii separate aceste sunt de asemenea anexate la aviz. Tot prin aviz motivat în privința candidaturilor înaintate la funcția de președinte se expune oficiul procurorului general. Solicitarea avizului este o procedură obligatorie, cu toate acestea avizul poartă un caracter de recomandare pentru autoritățile investite cu responsabilitatea de numire a candidatului. Procedura de selecție a președintelui Curții de Casație este una generală.

Concursul de selecție și numire este anunțat de către Ministerul Justiției. Persoanele interesate depun dosarul la minister în perioada care nu trebuie să depășească o lună, perioada desfășurării concursului. Dosarul de concurs al candidatului conține: curriculum vitae, cererea tip completată, referința definitivă din registrul de evaluare, cazierul judiciar, avizul ministerului justiției. La dosarul de participare candidatul anexează planul managerial pentru perioada de activitate în calitate de președinte, unde menționează acțiunile întreprinse pentru a gestiona situații de conflict apărute. Concursul se va considera eșuat dacă la acesta a depus doar un singur candidat.

După încheierea perioadei de depunere a dosarelor, ministerul justiției le expediază Consiliului Superior al Justiției. La această etapă Ministerul de Justiție are o funcție de supervizare a acestui proces, el nu selectează dosarele reușite, ci doar monitorizează ca procedura de depunere a actelor să fie potrivită legii. Consiliul Superior al Justiției este instituția care are în responsabilitatea sa analiza dosarelor, selectarea candidaților care au întrunit condițiile de bază și desfășurarea interviurilor. După desfășurarea concursului Consiliul propune Ministerului Justiție candidatura potrivită. Ministrul Justiției poate accepta sau refuza candidatura recomandată. Dacă refuza candidatura propusă, dosarele din concurs sunt revizuite și poate fi selectată o altă candidatură din concurs. Dacă nu selectează nici una, concursul se declară eșuat și se anunță în mod repetat. În cazul în care Ministrul Justiției acceptă candidatura el o propune spre numire Regelui.

Președintele Curții de Casație, Curților de Apel, Curților de Apel specializate și a Tribunalurilor de primă instanță sunt numiți pe un termen de 5 ani de către Regele Belgiei la propunerea Ministrului Justiției¹⁸.

Olanda. Organizare și administrare judecătorească:

Sistemul judecătoresc olandez este compus din instanțe de judecată ordinare și instanțe de judecată specializate. Primul nivel al instanțelor de drept comun sunt cele 11 instanțe judecătorești regionale¹⁹ (*rechtbank*) care sunt amplasate în fiecare provincie. Instanțele judecătorești regionale au competența de a examina în fond iar în situațiile prevăzute expres, acestea au competența de a judeca și în apel. Fiecare instanță regională de regulă, este compusă din 5 secții: penală, minori și familie, contencios administrativ și fiscal, civilă și o secție non-judiciară care asigură administrarea instanței. Secțiile sunt conduse de un președinte, care îndeplinește și funcția de judecător, acesta este numit de către consiliul de administrare a instanței de judecată. La rândul său, fiecare instanță judecătorească regională are în jurisdicția sa mai multe oficii judiciare de sector (*sector kanton*) acestea au competența

¹⁸ Chestionar(Belgia) elaborat de Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni pentru elaborarea Opiniei nr. 19 din 2016 , pct. 1.5. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/textes/OP_19_Questionnaire%20Belgique.asp

¹⁹ Amsterdam, Noord-Holland, Midden-Nederland, Noord-Nederland, Den Haag, Rotterdam, Limburg, Oost-Brabant, Zeeland-West-Brabant, Gelderland, Overijssel: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken>

de a judeca cauze în materie civilă și comercială al căror obiect au o valoare inferioară pragului de 25000 euro și în materie penală infracțiuni minore, încălcările regulilor de circulație rutieră, litigiile de muncă. Acestea se subordonează exclusiv Judecătoriilor regionale formând un întreg.

Curțile de Apel (*Gerechtshof*) sunt instanțele de judecată ordinare competente să examineze apelurile împotriva hotărârilor instanțelor regionale (de fond). La momentul actual, în cadrul sistemului judecătoresc olandez funcționează 4 instanțe de apel Curtea de Apel din *Haga* și *Amsterdam* dislocate în regiunea de vest, Curtea de Apel din *Arnhem-Leeuwarden* dislocată în regiunea de nord-est și Curtea de Apel din *s'- Hertogenbosch* dislocată în regiunea de sud a Olande²⁰

Instanțele de apel de asemenea sunt divizate în secții specializate în materie civilă, penală economică și dacă este cazul pot funcționa secții specializate în domeniu militar sau agrar. Secțiile la fel sunt conduse de președinți de secție.

Curtea Supremă (*Hoge Raad*) examinează cererile de contestație împotriva hotărârilor de apel, devenind a treia veriga jurisdicțională, dar și asigură aplicabilitatea uniformă a legislației pe întreg teritoriu. Curtea supremă este condusă de către un președinte și maxim 7 vice-președinți în dependență de numărul de secții.

În procesul de administrare a instanțelor de judecată o implicare nemijlocită o are Consiliul Judiciar Olandez, care din 2002 este responsabil pe acest segment²¹. Totuși trebuie să menționăm că, modelul olandez de organizarea judecătorească separă organizațional instanța supremă de celelalte instanțe. Astfel în cât Consiliul Judiciar nu are competențe de administrare a instanței supreme. Curtea Supremă este apreciată ca o instituție care datorită divizării interne, se autoadministrează în participare cu Ministerul Justiției.

Sistemul instanțelor specializate este compus din Tribunalul Central de Apel cu sediul la Utrecht instanță specializată pe litigii administrative de securitate socială și serviciul civil. Ea reprezintă instanța superioară în domeniu judecării pricinilor pe acest segment. Tribunalul de Comerț și Industrie din Haga este instanța specializată pe judecarea cauzelor în domeniu comerțului și a industriei precum și litigii de natură social-economică. Sistemul de organizare judecătorească include și oficiile procuraturilor organizate după modelul instanțelor de judecată.

Selecția și numirea președinților instanțelor de judecată: Modul de selecție și numirea judecătorilor în funcții manageriale este reglementat de legea cu privire la organizarea judiciară²² și legea privind statutul funcționarilor judiciari²³.

---

²⁰ Potralul instanțelor de apel: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Gerechtshoven/Paginas/default.aspx>

²¹ Site-ul oficial al Curții Supreme (Olanda): <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Hoge-Raad-der-Nederlanden/Supreme-court-of-the-Netherlands>

²² Legea cu privire la organizarea judiciară : <http://www.dutchcivillaw.com/judiciaryact.htm>

²³ Legea privind statutul funcționarilor judiciari: <http://www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/eur/lxwened.htm>

Potrivit articolului 15 și 59 din legea de specialitate, judecătoriile regionale, curțile de apel dar și cele două tribunale specializate sunt conduse de către un **consiliu administrativ**, care este un organ colegial. Toate deciziile sunt luate de către consiliu, și nu doar de către președintele acestuia, astfel că responsabilitatea de administrare este pusă în responsabilitatea întregului staff administrativ.

Potrivit legislației în vigoare și a registrului național al judecătorilor²⁴, acesta este format din 3 membri, doi dintre care doi sunt judecători iar cel de al treilea (în mod obligatoriu) este directorul pe operațiuni administrative sau manager. Consiliul este condus de un președinte care este implicit și președintele instanței. Procedura de selecție și numire în funcția de președinte sau membru al consiliului este reglementată de legea cu privire la organizarea judecătorească. Instituțiile implicate în procesul de selecție sunt Consiliul Judiciar, Comitetul național pentru selecție, Ministerul justiției și securității iar Regele este cel care numește candidatura selectată, în baza decretului regal.

La nivel general, pentru a accede la funcția de președinte nu sunt impuse careva condiții specifice, este totuși important ca persoana interesată să dețină o experiență vastă în domeniu juridic, și a managementului. Mai mult ca atât pentru a candida la funcția de președinte nu este necesar să deții și funcția de judecător în momentul participării. Totuși o dată cu numirea în funcție de președinte candidatului i se va atribui și funcția de judecător²⁵. La concurs participă judecători din toate instanțele, inclusiv și cele superioare.

De regulă cu câteva luni înainte ca aceste funcții să devină vacante, este anunțat concurs public prin intermediul monitorului oficial, care durează între 2-3 săptămâni. Supervizorul concursului este Consiliul Judiciar, este cel care recepționează dosarele de aplicare și în baza unei evaluări obiective întocmește o listă a candidaților care au fost admiși în prima etapă. Conform art. 91 din legea de specialitate, Consiliul Judiciar este organul competent să organizeze și se desfășoare concursurile de angajare în staff-ului instanțelor de judecată inclusiv pentru suplinirea posturilor de judecători și președinți de instanță de judecată etc.. Concursul este validat doar dacă la acesta au aplicat 2 sau mai multe candidaturi, fiind posibilă o selecție competitivă. În procesul de selecție a candidaturii potrivite un rol aparte îl are și staff-ul instanței de judecată unde se petrece concursul. Asta pentru că, legislația de specialitate obligă Consiliul Judiciar de discuta cu membrii consiliului de administrare a instanței, pe marginea candidaților. Discuțiile purtate au rol de a aprecia candidaturile persoanelor participante la concurs. În rezultat Consiliul are posibilitatea să își formeze o opinie concretă în privința fiecărui aplicat, în special să evalueze dacă are suficientă experiență de a administra. Deși este obligatoriu solicitarea opiniei, opinia în sine este de recomandare. Practica de a solicita opinia instanței privind candidatul la funcția de președinte, este un element specific care definește un sistem

²⁴ În Olanda, funcționează registrul staffului judiciar al instanțelor, unde sunt incluse informații despre funcția deținută la moment, competențele precum și experiența anterioară a fiecărui judecător inclusiv a președinților de instanță. Potrivit acestuia la momentul actual în sistemul judiciar funcționează aproximativ 2632 de judecători și 11 președinți ai consiliului de administrare a instanței judecătorești regionale și 946 de judecători și 4 președinți ai consiliului de administrare a Curților de apel. <http://namenlijst.rechtspraak.nl/>

²⁵ Chestionar(Olanda) elaborat de Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni pentru elaborarea Opiniei nr. 19 din 2016 http://www.coe.int/t/DGHL/cooperation/ccje/textes/OP_19_Questionnaire%20Netherlands.asp

democratic de administrare a justiției, și care de altfel asigură o marjă de transparență în procesul de selecție. Aceasta practică este pe larg răspândită și în alte țări europene.

După efectuarea consultărilor, urmează etapa interviurilor care au loc în fața Comitetului național pentru selecție. Comitetul este o subdiviziune formată din majoritatea membrilor Consiliul Judiciar, și doi membri ai consiliului de administrare în funcțiune care vor preda conducerea instanței judecătorești. Fiecare candidat este invitat la interviu unde membrii consiliului de numire discută despre planul managerial al candidatului, acțiunile propuse pentru următorii 6 ani.

În urma acestor interviuri, Comitetul urmează să decidă care sunt cele 3 candidaturi (Președinte de instanță și 2 membri ai consiliului de administrare) pe care le va propune Ministrului justiției și securității. La recepționarea acestora, Ministrul poate accepta sau poate refuza în baza unor motive temeinice candidatura unui participant la concurs. Candidatul a cărui dosar a fost respins, are dreptul să atace decizia respectivă doar dacă acesta confirmă că au avut loc încălcări de procedură. În cazul în care acceptă candidaturile Ministerul Justiției și Securității propune Regelui numirea în funcție a candidaților selectați. Etapa finală este numirea propriu zisă în funcție în baza decretului regal. Mandatul președintelui și a membrilor consiliului de administrare a instanțelor de judecată de fond și apel durează 6 ani și poate fi prelungit pe un termen de încă 3 ani. Consiliul de administrare are atribuții de numire în funcție de președinte de secție în cadrul instanței și președintele consiliului de administrare a oficiului judiciar de sector, mandatul acestuia este de 3 ani.

Numirea Președintelui Curții Supreme este un proces cu totul deosebit de procesul de numire a președinților în instanțele inferioare. Consiliul Judiciar nu are competențe legale de a se implica, prin urmare nu supervizează numirea în această funcție. Totuși legea atribuie Ministerului Justiției și Securității careva competențe pe acest segment. Potrivit unui studiu recent realizat asupra rolului președintelui în instanța de judecată²⁶, procesul de selecție și numire este desfășurat în cadrul Curții Supreme de către un comitet intern pentru numiri. Acesta organizează întâlniri și discuții privitor la cine din membrii Curții ar putea fi numit în funcția dată. În acest caz nu este neapărat ca persoana să își înainteze candidatura, cadrul legal permite ca să fie înaintata candidatura din partea colectivului, în caz dacă acesta este de acord. După organizarea acestor consultări, comitetul pentru selecție propune Ministrului Justiției candidatura desemnată. Propunerea făcută are un caracter de recomandare. Președintele dar și vice președinții Curții supreme sunt numiți prin decret regal pentru un mandat de 6 ani. Legea nu menționează dacă mandatul poate fi prelungit.

Din analiza legislației precum și a informații publice, sistemul olandez de numirea președinților instanțelor de judecată nu are adaptat un mecanism de rotație. Mai mult ca atât observăm un termen relativ mare a mandatului la această funcție, fapt ce denotă o mobilitatea scăzută în această funcție.

---

²⁶ Chestionar (Olanda) elaborat de Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni pentru elaborarea Opiniei nr. 19 din 2016, pct. 1.5. http://www.coe.int/t/DGHL/cooperation/ccje/textes/OP_19_Questionnaire%20Netherlands.asp

Mobilitatea în baza rotației este pe deplin încurajată în materia de specializare a activității judiciare. Astfel că, în Olanda fiecare judecător a instanței de fond, de apel sau supremă își schimbă sectorul în care activează o dată la 4 ani. El își poate alege la dorință domeniul de activitate fie civil, penal, comercial etc. important să nu fie păstrată specializarea continuă, permițând astfel un progres profesional.

Austria. Organizare și administrare judecătorească: Organizarea instanțelor de judecată, precum și administrarea acestora este reglementată prin legea privind organizarea sistemului judecătoresc²⁷. Austria este o republică federală divizată în 9 provincii. Fiecare provincie are instituit un Parlament Federal și un Guvern Federal. La nivel local judecătoriile de fond și apel fac parte dintr-un sistem de judecătoriai federale guvernate de către Ministerul de Justiție Federal și Instanțele de apel naționale. În Austria sistemul judecătoresc este format din instanțe ordinare și instanțe specializate divizate în 4 nivele. Judecătoriile de circumscripție (*Beyirksgerichtetes BG*) sunt numite judecătoriai de primă instanță care au o competență limitată de judecarea doar în fond și examinarea litigiilor în materie civilă cu valoarea litigiului maxima de 15000 Euro sau cauzele penale ce constituie prejudicii minore²⁸. Acestea sunt cele mai numeroase - 116 unități. Fiecare este condusă de către un președinte asistat de vicepreședinți.

Cele 20 de Judecătoriai Regionale (*Landsgerichtetes*) considerate la fel judecătoriai de primă instanță în jurisdicție federală, sunt instanțe care examinează în fond toate celelalte dosare în materie civilă și penală atribuite după competență, de asemenea examinează în ordine de apel hotărârile emise de către instanța inferioară - judecătoriai de circumscripție. La nivel federal judecătoriai regionale sunt instanțele superioare. Acestea totuși au competență doar în examinarea cauzelor nu și competențe funcționale. La nivel federal funcționează curțile cu jurați, jurații sunt implicați în cazul examinării dosarelor cu privire la infracțiunile pentru care se prevede o pedeapsă maximă cu detențiunea pe viață.

Judecătoriai Superioare (*Oberlandsgerichtetes*) sunt instanțele care judecă în apel asemeni curților de apel, ele sunt poziționate la nivelul trei al sistemului judecătoresc și sunt localizate în Viena, Graz, Linz, Innsbruck. Aceste instanțe au o jurisdicție teritorială extra-federală, astfel în cât în circumscripția unei curți de apel se atribuie sistemul judecătoriaiilor din mai multe provincii. Competența funcțională a acestora este de a examina hotărârile emise de instanțele inferioare. În același timp instanțele de apel joacă un rol important în administrarea sistemului judecătoresc federal. Președinții instanțelor de apel sunt implicați în procesul de management al instanțelor judecătorești inferioare din circumscripția lor. Potrivit legii de specialitate, președintele curții de apel, organizează și desfășoară concursurile pentru funcțiile de președinte a judecătoriaiilor inferioare, judecător în judecătoriaiile inferioare și stagiarii. În acest proces se subordonează Ministrului de Justiție. Astfel sistemul de organizare judecătorească austriac nu are desemnat o instituție specializată cu funcții în domeniul administrării instanțelor judecătorești precum este Consiliul Judiciar sau Consiliul Superior în procesul de administrare a instanțelor

²⁷ Legea privind organizarea sistemului judecătoresc (Austria) [https://www.jusline.at/Gerichtsorganisationsgesetz_\(GOG\).html](https://www.jusline.at/Gerichtsorganisationsgesetz_(GOG).html)

²⁸ Austria: Portalul instanțelor de judecată https://www.justiz.gv.at/web2013/home/gerichte/oberlandesgerichtssprengel_wien~2c94848642ec5e0d0143e223cd2f41aa.de.html

judecătorești. Ministerul Justiției este instituția responsabilă de administrarea sistemului judecătoresc precum și o implicare importantă a instanțelor de apel superioare.

Sistemul instanțelor specializate este format din judecătorii administrative localizate în fiecare provincie. Una din cele două instanțe supreme este Curtea Supremă (*Oberster Gerichtshof*) cu sediul principal la Viena. Aceasta are o competență generală de examinarea recursurilor împotriva hotărârilor curților de apel. Cea de a doua instanță supremă este Curtea administrativă supremă. Curtea supremă împreună cu Curtea Constituțională și Curtea administrativă supremă asigură aplicarea uniformă a legii și a practicii judiciare în procesul de desfășurare a justiției.

Procedura de selecție și numire în funcție de președinte în cadrul instanțelor de judecată este o procedură ordinară care nu se deosebește aproape cu nimic de procedura de numire în funcție de judecător. Aceasta este reglementată în legea privind organizarea sistemului judecătoresc²⁹. Cadrul normativ de specialitate oferă o interpretare generală adaptată la o funcție de administrare în sistemul judecătoresc.

Așa precum a fost menționat mai sus, funcția de președinte este instituită în fiecare instanță de fond, apel și supremă. La momentul actual în cele 140 de instanțe ordinare care judecă în fond și apel, activează câte un președinte și un vice-președinte de instanță. La nivelul Instanțelor de apel, sunt numiți și președinții secțiilor, sau completelor. De asemenea în cadrul curților de apel funcționează senatul pentru numiri care are responsabilitatea de a selecta și recomanda spre numire candidații la funcție de judecător și președinte din instanțele ierarhic inferioare. Senatul este constituit din 2 membri numiți din oficiu președintele și vice-președinte curții de apel din circumscripția dată precum și un 3-9 judecători ai instanțelor inferioare (judecătorii de circumscripție, judecătorii regionale). Asemeni curților de apel, în cadrul instanței supreme funcționează un senat pentru numiri. Președinții judecătorilor de circumscripție și judecătorilor regionale sunt numiți de către președintele provinciei/land-ului, dar potrivit Constituției, acesta poate delega această atribuție Ministrului Justiției federal. În practică, președintele delegă ministrului justiției dreptul de a numi președinții din judecătorii de circumscripție și regionale. În Austria nu există procedura de consultare a judecătorilor care activează în instanța unde se desfășoară concursul, astfel că opinia acestora privitor la candidaturile din concurs nu este necesară.

Accederea la funcția de președinte se efectuează prin concurs, astfel încât persoanele interesate să își manifeste interesul prin aplicarea dosarului la concurs. Anunțul privind lansarea concursurilor este publicat în Monitorul Oficial și pe site-ul Ministerului Justiției la inițiativa instanței de apel superioare în subordinea căreia funcționează instanța. Concursul pentru ocuparea funcției de președinte a curții de apel este supervizat de către Curtea supremă, iar concursul pentru funcția de președinte al curții supreme este supervizat de către ministerul justiției federal. Odată cu anunțarea concursului acesta va fi validat doar dacă va fi competiție între candidați, fiind necesar aplicarea la concurs de către mai mulți judecători³⁰. Conform art.31 candidaților li se oferă un termen de 2-4 săptămâni pentru a

---

²⁹ Legea privind organizarea sistemului judecătoresc (Austria)

[https://www.jusline.at/Gerichtsorganisationsgesetz_\(GOG\).html](https://www.jusline.at/Gerichtsorganisationsgesetz_(GOG).html)

³⁰ The Austrian Legal System and Laws: a Brief Overview, Johannes Oehlboeck and Immanuel Gerstner
<http://www.nyulawglobal.org/globalex/Austria.html>

pregăti dosarul și a aplica la concurs. Dosarele candidaților la funcția de președinte în instanțele regionale se depun în cancelaria curții de apel care organizează concursul, dosarele candidaților la funcția de președinte a curții de apel se depun în cancelaria Curții Supreme, iar cele la funcția de președinte a Curții supreme la cancelaria Ministerului Justiției federal.

Potrivit articolului 26 secțiunea 3 capitolul 1 din legea de specialitate sunt înaintate următoarele condițiile generale pe care trebuie să le întrunească orice candidat care dorește să obțină funcția de președinte de instanță: să dețină cetățenia austriacă, capacitate deplină de exercițiu, studii în domeniul juridic, stagiul profesional, calificările personale și profesionale complete, inclusiv aptitudinile sociale necesare. Condiții speciale sunt deținerea funcției de judecător în circumscripția curții de apel care desfășoară concursul, lipsa de sancțiuni disciplinare. În cazul sancțiunilor disciplinare, legea nu prevede un termen de validitate a sancțiunilor.

Deși condițiile de accedere la această funcție nu se deosebesc de cele generale, este totuși recomandat ca viitorul președinte să dețină formare în domeniul managementului instanțelor judecătorești.

Formarea în domeniul administrării instanțelor și managementul resurselor umane este accesibilă întregului corp de magistrați, indiferent dacă aceștia ocupă o funcție de conducere sau nu. La seminarele organizate pot participa inclusiv și președinții de instanțe după ce aceasta au fost numiți.

Dovada atestării în cadrul acestor categorii de formări se anexează la dosarul de participare și se va lua în considerare la aprecierea interesului candidatului la funcția scoasă în concurs. De asemenea un criteriu cu titlul de recomandare este experiența candidatului pe segmentul de management în cadrul instanței unde activează, fie în calitate de vicepreședinte sau președinte de secție sau a activat în calitate de președinte în altă instanță etc. De regulă este posibil ca un ex-președinte să acceadă la această funcție în altă instanță. În asemenea caz este important ca în instanța respectivă să fie disponibil un loc de judecător și funcția de președinte să fie liberă sau să existe certitudinea ca președintele actual va elibera funcția în baza mandatului său. În orice caz, accesarea la funcție va fi posibil doar în urma participării la concurs. Pentru validarea dosarului, candidatul la funcția de președinte trebuie să prezinte un aviz pozitiv din partea senatului pentru numiri constituit în cadrul curții de apel din circumscripția dată. În mare parte la concurs poate participa orice judecător din sistem, chiar și dacă acesta a lucrat în altă instanță, la acest capitol nu există reglementare expresă de prohibiție, și astfel de cazuri au fost înregistrate. Potrivit articolul 32 b) din legea de specialitate în caz dacă pentru a II-a etapă au fost selectați candidați femei și bărbați, la interviurile petrecute se invită un reprezentant care va examina întrebările acordate de comise în așa fel în cât acestea să nu fie discriminatorii.

După încheierea perioadei de depunere a dosarelor, senatul pentru numiri din cadrul curții de apel care a organizat concursul selectează dosarele complete, și organizează interviuri cu cei care au fost selectați. În final senatul aprobă decizia de a recomanda pentru a

fi numit candidatura cea mai potrivită. Decizia este prezentată Ministrului Justiției, care la rândul său își formează propria opinie și înaintează o candidatură pentru a fi numite de către președintele de stat. Președinții instanțelor supreme: Curtea Supremă și Curtea Administrativă sunt numiți de către Președintele statului, la propunerea Ministrului Justiției³¹

În legislație nu este prevăzut un termen exact de exercitarea mandatului de președinte de instanță, în acest fel de regulă **un președinte este numit până la atingerea plafonului de pensionare de 65 de ani**, și poate fi destituit din funcție dacă acesta nu respectă prevederile legii.

Procesul de selecție și numire se deosebește de alte state europene, prin lipsa unui organ independent și separat de instanțele de judecată care să exercite atribuții corespunzătoare. Mandatul destul de lung al unui președinte determină o mobilitate aproape imposibilă, fapt care este încurajat. Chiar dacă probabilitatea de a accede la funcția de președinte într-un timp relativ scurt (5/7 ani) este mai mică, sistemul judecătoresc asigură o formare continuă a judecătorilor în domeniul managementului judiciar. Judecătorii au posibilitatea de a se implica în diverse comisii cu statut administrativ în cadrul instanțelor, fapt ce asigură o continuitate destul de productivă accederii la funcția de președinte.

Germania. Organizare și administrare judecătorească: Datorită organizării federale a Republicii Federale Germania, sistemul judiciar este de asemenea organizat în mod federal. Competența judiciară este exercitată de instanțele federale și de instanțele din cele 16 state federale (landuri – Länder)³². Sistemul de organizare judecătorească este reglementat prin actul legislativ privind organizarea sistemului judecătoresc³³. Cadrul normativ stabilește un sistem format din trei categorii de instanțe: instanțe de judecată ordinare, instanțe de judecată specializate pe diverse domenii: administrativ, litigii de muncă, asigurări sociale, din domeniul fiscal etc. și instanțe constituționale. Instanțele de drept comun sunt repartizate în trei niveluri jurisdicționale poziționate pe o scară ierarhică.

Potrivit articolului 12, primul nivel de instanțe sunt judecătoriile de circumscripție/de sector (*Amtsgericht*) acestea în calitate de instanță de fond au competența de a judeca cauze civile și penale de o gravitate minoră. Cel de al doilea nivel este suplinit de instanțele de judecată regionale (*Landgericht*) care are competența de a examina cauze în fond ca primă instanță sau în apel. Atât judecătoriile de circumscripție cât și judecătoriile regionale sunt conduse de către un președinte. Aceste instanțe formează un sistem regional al organizării judecătorești în timp ce curțile de apel asigură administrarea judecătorească în cadrul

³¹ Questionnaire for the preparation of the CCJE Opinion No. 19 (2016): “The role of court presidents” http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/textes/OP_19_Questionnaire%20Austria.asp

³² Organizarea Judecătorească în Germania, aspecte introductive: https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-de-ro.do?member=1

³³ (Germania) Actul legislativ privind organizarea sistemului judecătoresc https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_drig/englisch_drig.html#p0093

judcătorilor din circumscripția în care funcționează³⁴.

În Germania funcționează 24 de Curți de Apel (*Oberlandesgerichte*) fiecare cuprinde o circumscripție care depășește teritorialitatea unui land (stat). Curțile de apel sunt instanțe regionale superioare care examinează în exclusivitate în ordine secundară, cererile de apel împotriva hotărârilor adoptate de instanțele ierarhic inferioară. De asemenea instanțele de apel au atribuții ce ținând de administrarea activității judecătorești în regiunile care cuprind circumscripția sa. Prin atribuțiile principale se numără și organizarea concursurilor pentru selecția și numirea judecătorilor sau președinților de judecatorie.

Instanța supremă în sistemul judecătoresc german este Curtea Federală a Justiției (*Bundesgerichtshof*). Instanțele landurilor sunt administrate în general de către ministerele federale ale justiției. La nivel federal, Ministrul Federal al Justiției răspunde de Curtea Federală de Justiție³⁵ de Curtea Administrativă Federală³⁶ și de Curtea Financiară Federală. Ministerul Federal al Muncii și Afacerilor Sociale răspunde de Curtea Federală de Dreptul Muncii³⁷ și de Curtea Socială Federală³⁸. Ministerele răspunzătoare administrează de asemenea resursele bugetare necesare. Singura excepție este Curtea Constituțională Federală³⁹, căreia i s-a acordat autonomie administrativă ca organ instituțional independent. Aceasta își prezintă propriul buget judiciar spre aprobare. Cea mai mare parte a activității de administrare a justiției se desfășoară la nivelul landurilor.

Procedura de selecție și numire în funcție de președinte în cadrul instanțelor de judecată nu este expres reglementată de legea federală însă instanțele de judecată sunt în drept să stabilească regulile de selecție a președinților instanțelor de judecată inferioare.⁴⁰ În mare parte procedura de selecție a președintelui este asemănătoare procedurii de selecție și numire a unui judecător. În cazul instanțelor regionale și a curților de apel concursurile pentru selecția și numirea președintelui sunt organizate de către instanța ierarhic superioară. Președintele judecătoriei de circumscripție și a judecătoriei regionale din majoritatea landurilor sunt numiți de către ministrul federal de justiție. Candidatura recomandată ministrului federal de justiție, se aprobă de către prezidium.

---

³⁴ German Law and the German Legal System <http://www.howtogermy.com/pages/legal.html>

³⁵ Stie-ul oficial al Curții Federale a Justiției a Germaniei http://www.bundesgerichtshof.de/DE/Home/home_node.html

³⁶ Stie-ul oficial al Curții Administrative Supreme a Germaniei <http://www.bverwg.de/>

³⁷ Site-ul oficial al Curții Federale de Dreptul Muncii <http://www.bundesarbeitsgericht.de/>

³⁸ Site-ul oficial al Curții Sociale Federale http://www.bsg.bund.de/DE/Home/home_node.html

³⁹ Site-ul oficial al Curții Constituționale Federale http://www.bundesverfassungsgericht.de/DE/Homepage/homepage_node.html

⁴⁰ Research and Information Service Research Paper, Judicial Appointments in Germany and the United States, Fiona O'Connell & Ray McCaffrey, 2012 <http://www.niassembly.gov.uk/globalassets/documents/raise/publications/2012/justice/6012.pdf>

Conform articolului 21a) în fiecare instanță este instituit un **prezidium** care presupune un **colegiu de conducere**. Președintele prezidiumului este și președintele instanței, în cazul dacă funcția de președinte a instanței devine vacantă atunci prezidiumul va fi condus de un vicepreședinte. În calitate de membri fac parte judecători din cadrul instanței. Numărul judecătorilor membri variază de la 4 până la 10 în dependență de numărul de judecători cu statut permanent (numiți pe viață sau numit pe un termen) în instanță.

Instanța de judecată superioară este responsabilă să supravegheze procesul de numire a președintelui și a membrilor acestuia. Prezidiumul instanței aprobă deciziile cu majoritatea voturilor. Articolul 22b) stabilește că în cazul în care judecătoria de circumscripție este formată doar dintr-un singur judecător, judecătoria regională va desemna un judecător care va avea grijă să supravegheze activitatea instanței. Judecătorul desemnat va opera ca un președinte al instanței respective, iar funcția acestuia este judecător supraveghetor.

Totuși în unele land-uri competența de a numi președinții de instanțe îi revine parlamentului federal la propunerea ministrului federal de justiție⁴¹. În aceste cazuri recomandarea prezidiumului este solicitată. De asemenea, pentru unele land-uri este recunoscută procedura de numire a președintelui instanței de judecată de către Ministerul Federal de Justiție la recomandarea parlamentului.⁴² Decizia luată de organele abilitate cu funcția de a numi persoana potrivita la funcția de președinte, este bazată pe criteriile de merit și integritatea a candidatului.

Funcția poate fi ocupată doar în bază de concurs. Anunțul privind desfășurarea concursului se face public prin intermediul monitorului oficial regional. Pentru a participa la concurs, candidații trebuie să întrunească condițiile generală de accedere la funcție judiciară, dar și condiții speciale așa precum experiența de lucru pe segmentul de management al instanțelor de judecată. Este obligatoriu exercitarea anterioară a unei funcții administrative așa precum este funcția de vicepreședinte. Funcția de președinte poate fi obținută doar de către un judecător din afara instanței de judecată unde se desfășoară concursul. Această practică funcționează în primul rând pentru că nu în toate instanțele pot fi identificate candidaturi suficient de calificate în acest domeniu, dar și pentru a evita un eventual trafic de influență sau gruparea judecătorilor pe interese. Astfel se asigură imparțialitatea și integritatea acestei funcții.

Ministerul Federal de Justiție examinează dosarele de aplicare. În unele land-uri Ministerul federal organizează și interviuri cu candidații selectați, totuși aceasta nu este o practică obligatorie. De regulă interviurile se petrec pentru a testa abilitățile candidatului de a administra o instanță de judecată. Un președinte de instanță trebuie să dețină abilități de gestionare a resurselor umane, abilități de a delega atribuții, abilități de a soluționa pozitiv conflictele care pot apărea în instanță etc. Anume aceste abilități vor fi evaluate de către comitetul pentru numiri din cadrul Ministerului Federal de Justiție. Odată ce candidatura a fost selectată instituția responsabilă propune fie Ministerului federal de Justiție, fie parlamentului federal în dependență de land numirea candidatului în funcție. Mandatul președintelui nu este limitat în timp totuși acesta poate activa până la atingerea plafonului de

⁴¹ Chestionar (Germania) elaborat de Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni pentru elaborarea Opiniei nr. 19 din 2016, pct. 1.5. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/textes/OP_19_Questionnaire%20Allemagne.asp

⁴² ibdem

vârsta (65 de ani). Prin urmare funcția de președinte a instanței nu poate fi suplinită printr-un mecanism de rotație. Totuși trebuie să accentuăm faptul că sistemul de administrare a instanței este format în așa fel în cât judecătorii au posibilitatea să obțină o funcție administrativă implicit experiență în administrarea instanțelor. Fapt ce asigură o continuitate progresivă de a accede la funcția de președinte.

Finlanda. Organizare și administrare judecătorească: Constituția definește pilonii de bază a sistemului de organizare judecătorească în Finlanda. Potrivit articolului 98, acesta este constituit din instanțe ordinare și instanțe specializate⁴³. Astfel cele 25 de judecătorii de circumscripție sunt instanțele de prim nivel repartizate în sectoarele stabilite de lege. Judecătoriile au competența de a judeca în fond litigiile civile și cauzele penale generale. Asemeni practicii altor state europene, judecătoriile de circumscripție sunt divizate în secții specializate pe cauze civile și cauze penale.

Fiecare secție este administrată de către un judecător numit în funcție administrativă. Iar la nivel central instanța este administrată de către un judecător investit cu funcții de conducere, el nu este numit în calitate de președinte în conformitate cu procedura de numire. Nivelul doi al instanțelor ordinare le este atribuit curților de apel, acestea au competență funcțională în calitate de instanță de apel, examinând contestațiile împotriva hotărârilor emise de către instanța inferioară. Pe întreg teritoriul Finlandei, funcționează 5 curți de apel. Spre deosebire de judecătorii, curțile de apel sunt administrate de către judecător investit cu funcția de președinte, iar fiecare subdiviziune a acestora sunt conduse de către un judecător investit cu atribuții de administrare. Curtea supremă reprezintă nivelul superior de jurisdicție, care are o acoperire națională, exercitând controlul judiciar al hotărârilor emise de către instanțele inferioare⁴⁴.

Sistemul Judecătoresc finlandez permite funcționarea și unor instanțe specializate așa precum sunt judecătoriile administrative localizate în 6 regiuni cu funcționarea Curții Supreme Administrative ca o instanță superioară care judecă contestațiile împotriva hotărârilor emise de judecătoriile inferioare. Pe lângă această categorie, mai funcționează Curtea Comercială investită cu funcția de a judeca în fond litigiile apărute între comercianți sau între comercianți și consumatori, o instanță specializată pe soluționarea litigiilor de muncă și o instanță specializată pe soluționarea litigiilor din domeniu asigurărilor sociale⁴⁵. În cazul acestor trei instanțe contestațiile în ordine de apel sunt examinate de Curțile de apel de drept comun.

Multe dintre atribuțiile și responsabilitățile legate de administrarea justiției și de dezvoltarea activităților instanțelor se încadrează, în principal, în sfera de competență a Ministerului Justiției⁴⁶. În Finlanda funcționează un consiliul care are misiunea de a superviza procedurile de selecție și numire în funcții de conducere a instanțelor de

⁴³ Constituția Finlandei, actul nr. 731, adoptată la 11 iunie 1999

<http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf>

⁴⁴ Baza de date online privind autoritățile legal instituite în Finlanda: <http://www.finlex.fi/en/>

⁴⁵ Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției. Sistemul Judiciar în Finlanda

http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/profiles/Finnish_Judicial_System_en.asp

⁴⁶ Portalul informațional privind Sistemul judiciar în statele membre -Finlanda https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-fi-ro.do?member=1

judecată⁴⁷.

Procedura de selecție și numire în funcție de președinte în cadrul instanțelor de judecată este reglementat prin Actul privind statul funcțiilor judiciare. Potrivit acestuia toți judecătorii inclusiv președinții instanțelor de judecată sunt numiți de către Președintele țării, la propunerea Ministrului Justiției. Totodată propunerea Ministrului Justiției se întemeiază pe o recomandare făcută de Consiliul pentru numiri în funcții judiciare. Legea de specialitate atribuie Consiliului responsabilități de a organiza și desfășura concursurile pentru accesarea la funcția de președinte al instanței de judecată. Consiliul este o instituție independentă și separată funcțional. Acesta este format din reprezentanții judecătorilor, judecătorilor administrative, curților de apel, Curții Supreme de Justiție precum și reprezentanți ai biroului național de avocați, ai procuraturii generale și a ministerului justiției.

Funcția de președinte poate fi ocupată doar în urma unui concurs public la care judecătorul interesat poate aplica. Concursul este publicat în baza unui decret guvernamental, iar dosarele sunt trimise Consiliului. Excepție de la această regulă este cazul Curții Supreme de Justiție și Curții Supreme Administrative, solicitările la funcțiile de conducere din aceste instanțe nu sunt depuse la Consiliu.

Spre deosebire de alte state europene unde nu sunt stabilite condiții obligatorii și speciale de accesare la funcție de președinte, în Finlanda candidatul trebuie să întrunească câteva condiții obligatorii. În conformitate cu art.11 din legea de specialitate, candidatul trebuie să dispună de experiență și capacitate de management instituțional și a resurselor umane. Deși legea nu menționează expres dacă este obligatoriu deținerea anterioară a unei funcții administrative în sistem, totuși acest lucru va fi apreciat cu un calificativ înalt și va spori șansele de a obține funcția concurată. Condițiile generale obligatorii pentru orice funcție judiciară sunt: candidatul trebuie să fie cetățean finlandez, care a absolvit cu succes programul de masterat în domeniu juridic, precum și cunoaște la nivel înalt limba de stat. Pentru funcția de președinte este necesar să activezi în calitate de judecător de ceva timp, legea nu menționează expres perioada lucrată în funcție de judecător. De asemenea candidatul trebuie să beneficieze de o reputație ireproșabilă.

Președinții⁴⁸ și Șefii⁴⁹ instanțelor judecătorești nu sunt selectați din rândurile judecătorilor din instanța unde se petrece concursul. În urma evaluării dosarelor din concurs, Consiliul selectează candidatura care cel mai bine îndeplinește condițiile legale de accesare la această funcție, iar candidatul este invitat la interviu. Candidatul selectat trebuie să prezinte o declarație privind interesul său de a deține funcția la care aspiră. În etapa următoare este necesară opinia instanței unde a fost desfășurat vacant poziția de președinte sau șef de instanță. Consiliu prezintă dosarul selectat colegiului de administrare a instanței, acesta din urmă se expune prin aviz pozitiv sau negativ. În lege nu este menționat dacă consiliul administrativ consultă această speță cu echipa de judecători care activează în cadrul instanței. Opinia expusă de instanță are un titlul de recomandare, totuși un aviz negativ va

---

⁴⁷ Actul legislativ privind statul funcțiilor judiciare, nr.205 aprobat la data 05.01.2000.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2000/en20000205.pdf> (traducere neoficială de către Minsiterul Justiție Finlandez)

⁴⁸ Potrivit legii de specialitate funcția de președinte este instituită doar în Curtea Supremă, Curtea Supremă Administrativă, Curțile de Apel și Curtea ce examinează litigiile de muncă.

⁴⁹ Judecătorii de circumscripție precum și judecătorii de specialitate sunt conduse de șef de instanță care deasemenea sunt judecători.

alarma Consiliul în privință reputației candidaturii alese. Odată acceptă candidatura, Consiliul recomandă Ministerului Justiției, la rândul său acesta propune spre numire Președintelui țării.

În cazul Curții Supreme și Curții Supreme Administrative candidatura selectată de către Ministerul Justiției va fi consultată cu membri guvernului, iar ulterior va fi propus pentru numire Președintelui țării. La momentul actual legea nu prevede un termen de exercițiu a mandatului de președinte, iar regula generală este numirea până la atingerea plafonului de vârstă (68 de ani). Totuși există un proiect de modificare a legii, care însă nu a fost aprobat prin care autoritățile finlandeze intenționează să modifice această practică, iar președinții și șefii de instanță să fie numiți pe un termen fix. Această regulă nu se va răsfrânge asupra președintelui Curții Supreme și celui a Curții Supreme Administrative.

Potrivit articolului 15 interimatul funcției de președinte este de asemenea obiect de reglementare în domeniul selecției și numirilor.

Funcția de **președinte interimar** poate fi ocupată doar în bază de concurs.

În acest caz la funcția de președinte interimar al Curții Supreme și Curții Supreme Administrative numește Președintele țării, respectând procedura numirii în funcție de președinte. În cazul funcției de președinte sau șef interimar în instanțele inferioare, autoritatea responsabilă pentru numire este Curtea supremă sau după caz Curtea Supremă Administrativă. Numirile temporare la funcțiile de conducere pot dura nu mai mult de un an.

Estonia. Organizare și administrare judecătorească: Cadrul legal care reglementează administrarea instanțelor de judecată este legea cu privire la instanțele de judecată⁵⁰. Potrivit acesteia în Estonia funcționează instanțe de judecată ordinare și instanțe specializate în materie administrativă.

Tribunalele regionale (*Maakohus*) sunt instanțe de prim nivel, cu o competență materială generală care examinează cauzele civile și penale în fond. În Estonia funcționează 4 tribunale regionale localizate în Harju, Pärnu, Viru, Tartu. Fiecare instanță districtuală are în jurisdicție peste 3 sedii judecătorești⁵¹. Sediile tribunalului mai sunt numite “case de justiție” și sunt localizate în diverse regiuni ale districtului. Acest sistem de repartizare a fost făcut cu scopul de a asigura ca justiția să fie mai accesibilă fiecărui cetățean, așa în cât distanța să nu împiedice adresarea în instanță. Și este un rezultat a reformei de optimizare a instanțelor de judecată care a avut loc în 2014. Astfel tribunalul Harju și Viru au în subordine câte 3 case de justiție, tribunalul Pärnu și Tartu au în subordine câte 5 case de justiție. Numărul maxim de judecători care activează în cadrul unei case de justiție este de 18 iar numărul minim este de 2 judecători. În total pentru înfăptuirea justiției în fond sunt numiți 150 de judecători (Harju-66, Pärnu-28, Viru-21, Tartu-35.) în instanțele de fond De

⁵⁰ Legea cu privire la instanțele judecătorești cu modificările din 2016

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/515072016002/consolide>

⁵¹ Regulament de administrarea instanțelor <https://www.riigiteataja.ee/akt/126062014011>

asemenea, în calitatea de instanțe de fond sunt cele două tribunale administrative localizate în Tallinn și Tartu, acestea au câte un singur sediu iar forma de administrare este asemănătoare cu cea a tribunalelor de drept comun.

În Estonia activează două Curți de Apel localizate în regiunile Tallinn și Tartu. Acestea au competența de a examina cauzele în apel, formând astfel veriga secundară a sistemului jurisdicțional eston. În total acestea numără 45 de judecători numiți pentru înfăptuirea justiției în apel. Curțile de drept comun au secții specializate pe pricinile de drept administrativ. La nivelul instanțelor de apel nu activează instanțe specializate.

Curtea supremă de justiție este instanța supremă în sistemul judecătoresc, și are atribuții de a examina cererile în privința hotărârilor curților de apel, dar și are misiunea de a asigura o interpretare integră a cadrului legislativ. În cadrul Curții activează 19 judecători, repartizați în 4 secții specializate: secția civilă, secția penală, secția de drept administrativ și secția care examinează cererile de revizuire constituțională.

La nivel central organele abilitate cu atribuții în domeniul administrării instanțelor judecătorești sunt Consiliul pentru administrarea instanțelor judecătorești și Ministerul Justiției. Consiliul pentru administrarea instanțelor judecătorești este format din 11 membri printre care președintele curții supreme de justiție, procurorul general, reprezentantul baroului național al avocaților etc. Una din competențele de bază a acestora este de a superviza procesul de selecție a judecătorilor la funcția de președinte.

La nivel local în fiecare tribunal și curte de apel funcționează **adunarea judecătorilor** care este un **forum administrativ intern** constituit din numărul judecătorilor care activează în instanță. Președintele adunării generale a instanței este și președintele instanței de judecată. **Adunarea adoptă cele mai importante decizii de administrare a justiției la nivel local: divizarea internă, specializarea secțiilor, numirea președinților secțiilor, aprobă raportul anual de activitate precum și are putere decizională pentru unele aspecte financiare.** Astfel una din competențele de bază a acestui forum este **selectarea candidaturilor la funcția de președinte.**

Deciziile adunării sunt aprobate cu majoritatea voturilor celor prezenți la ședința. Totuși responsabilitatea de bază în domeniul administrării instanțelor de judecată de fond și apel este atribuită președintelui și vicepreședintelui în cazul curții de apel - directorul administrativ. Responsabilitățile acestora sunt divizate în funcții de administrare a justiției care revine președintelui și funcția de management a tribunalului/curții care revine directorului. Fiecare casă de justiție este gestionată de către un manager-judecător numit de către președintele tribunalului.

Procedura de selecție și numire în funcție de președinte în cadrul instanțelor de judecată este reglementată de articolele 12/12 prim, 20/20 prim, 24, 27 din legea cu privire

la instanțele judecătorești⁵² luând în considerație ultimele modificări operate în anul 2016. Potrivit reglementărilor menționate, președintele instanțelor de fond și de apel sunt numiți din rândul judecătorilor care activează în instanța respectivă. Mandatul unui președinte este de 7 ani, (anterior a fost 5 ani) cu posibilitatea de a fi extins pentru încă o dată (anterior a fost posibil de extins nelimitat).

Pentru numirea în funcție de președinte, procedura actuală stabilește competențe speciale adunării judecătorilor. Așa precum a fost menționat mai sus, instanțele judecătorești de fond și apel sunt administrate prin intermediul unui organ colegial intern numit adunarea judecătorilor. Legea stabilește expres: adunarea generală aprobă cu majoritatea de $\frac{2}{3}$ din voturile exprimate de judecători, candidaturile la funcția de președinte în instanța respectivă. Drept urmare acestei practici, la funcția dată poate candida doar judecători din cadrul instanței respective. În mod obișnuit selecția se petrece în baza unui concurs desfășurat la nivel intern non formal. În aceste condiții este valorificată implicarea întregii instanțe la selectarea unor candidaturi potrivite. Totuși tot procesul este supervizat de către consiliul pentru administrarea instanțelor judecătorești. Comparativ cu aceste modificări care au intrat în vigoare în primăvara anului 2016, procedura abrogată presupunea o selectare directă de către Ministrul Justiției. Post-factum, Ministrul Justiției prezenta candidatura adunării judecătorilor. Practica veche nu permitea implicarea staff-ului de judecători în procesul de luarea unei decizii pe acest segment. Consultările care aveau loc post-selecție aveau un rol mai mult de recomandare, iar Ministrul Justiției nu era obligat să țină cont de acestea.

Cadrul legal nu reglementează dacă adunarea generală are responsabilitatea de a forma un comitet special pentru selecție. Instanța de judecată unde se organizează concurs prezintă ministerului justiției propunerea aprobată de adunarea generală. Ministerul justiției are atribuția de selecta una din candidaturile propuse.

Începând cu anul 2016 **președinții instanțelor judecătorești sunt numiți în funcție după susținerea testului de leadership, testul TRIPOD și testului psihologic care verifică dacă candidatul are competentele necesare pentru a administra o instanță de judecată.**

În cadrul ministerului justiției a fost creat un comitet format din judecători și membri ai ministerului care au responsabilitatea de a alege candidatura potrivită. În această ordine de idei, comitetul format are misiunea de a evalua rezultatele testelor, și să desfășoare interviurile cu candidații. Chiar dacă această procedură este o idee bună, în opinia unor experți nu este considerată un succes în cazul în care este doar o singură candidatură poate fi considerată o procedură formală, iar în cazul mai multor candidaturi bune, comitetul ar fi în imposibilitatea de a alege una singură. Totuși legea nu menționează despre obligativitatea de a anunța concurs, iar din practica veche funcția de președinte nu era ocupată prin concurs ci prin numire directă a candidaturii propuse.

⁵² Legea cu privire la instanțele judecătorești cu modificările din 2016
<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/515072016002/consolide>

Președintele instanțelor de judecată de fond și apel sunt numiți de către Ministrul Justiției pe un termen de 7 ani (anterior 5 ani) cu posibilitatea de a fi extins pentru încă o dată (anterior a fost posibil de prelungit nelimitat). Președintele îndeplinește concomitent și funcția de judecător în instanță. Iar potrivit regulamentelor interne a instanțelor, președintele este asistat de către un director pe domeniu tehnic.

Vicepreședintele instanțelor de judecată este numit de președintele instanței de judecată, pe un termen de 7 ani. Candidatura este consultată cu adunarea generală a instanței pe care o conduce. Funcția de vicepreședinte nu este menționată în legea veche până la modificările operate în anul 2016.

Așa precum am menționat mai sus fiecare tribunal, are în subordinea sa mai multe case de justiție. Fiecare casă de justiție este administrată de către un manager care îndeplinește concomitent și funcția de judecător. Responsabilitățile sale sunt de a asigura o bună cooperare și interacțiune între casa de justiție și tribunal în procesul de administrare a justiției. Managerul este numit de către președintele tribunalului din rândul judecătorilor care activează în regiunea respectivă. Legea nu prevede careva condiții de a accede la această funcție, nici procedura de numire, este cunoscut expres doar faptul că președintele tribunalului are atribuția de a numi, și de a consulta candidatura propusă cu întregul staff al respectivei case de justiție.

În conformitate cu art. 27 din legea de specialitate, Președintele Curții Supreme de Justiție este numit de către Parlament la propunerea Președintelui Republicii pe un termen de 9 ani, mandat care nu poate fi prelungit. Candidatul este selectat din rândurile judecătorilor Curții Supreme de Justiție. Iar legea prevede o procedură generală asemănătoare cu cea a instanțelor de fond și apel.

Polonia. Organizare și administrare judecătorească: Capitolul VIII din Constituția Poloneză stabilește sistemul de organizare judecătorească precum și enumeră autoritățile investite cu administrarea justiției. Astfel în Polonia funcționează instanțe de drept comun, instanțe specializate și instanțe supreme. Potrivit legii privind organizarea instanțelor de drept comun, sistemul instanțelor de drept comun include 321 de instanțe de circumscripție (*sądy okręgowe*), 45 de instanțe regionale (*sądy rejonowe*) și 11 instanțe de apel (*sądy apelacyjne*)⁵³. Acestea se pronunță, printre altele, în cauzele de drept penal și civil, de dreptul familiei și privind tutela, drept comercial, drept al muncii și al asigurărilor sociale cu excepția cauzelor atribuite altor instanțe speciale (de exemplu, instanțe militare). Instanțele de drept comun administrează registrele funciare, de ipotecă și garanții, precum și registrul instanțelor naționale sau cazierul judiciar național etc⁵⁴. Conform legii de specialitate, în fiecare instanță de drept comun funcționează secții specializate pe cauze civile, penale etc. De regulă președintele secției nu întrunește și funcția de vicepreședinte a instanței. Fiecare instanță are constituit un forum colegial compus din toți judecătorii acestei instanțe.

---

⁵³ Portalul instanțelor de judecată din cadrul sistemului judecătorec: <https://bip.ms.gov.pl/pl/rejestr-y-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>

⁵⁴ Portalul informațional privind Sistemul judiciar în statele membre -Polonia https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-pl-ro.do?member=1

Curtea Supremă (*Sąd Najwyższy*) este organul judiciar suprem al Republicii Polone. Doar că ea nu face parte din sistemul instanțelor de drept comun. Aceasta exercită controlul judiciar asupra deciziilor tuturor instanțelor, asigurând consecvență în interpretarea legislației și în practica judiciară. Curtea este organizată în 4 secții: Secția Civilă, Secția penală, Secția de Muncă, Securitate Socială și Afaceri Publice, Secția Militară⁵⁵.

Din categoria instanțelor specializate fac parte instanțele administrative și instanțele militare. Instanțele administrative regionale funcționează în fiecare regiune. Sistemul acestor instanțe este completat de o instanță supremă specializată Înalta Curte Administrativă (*Naczelny Sąd Administracyjny*) această exercită controlul judiciar asupra hotărârilor adoptate de către instanțele ierarhic inferioare pe segmentul de specializare⁵⁶. În Polonia funcționează și o instanță care examinează litigiile cu implicarea înalților funcționari de stat. Tribunal de stat (*Trybunał Stanu*) se pronunță cu privire la cauze în care persoanele care sunt acuzate de încălcarea Constituției sau a altor acte legislative. Potrivit art.21 din legea de specialitate judecătoria de circumscripție este administrată de către un președinte după caz un vicepreședinte și un director administrativ, judecătoria regională și instanța de apel este administrată de către președinte, director administrativ și colegiul de conducere a instanței.

Procedura de selecție și numire în funcție de președinte în cadrul instanțelor de judecată este reglementată în mare măsură de legea privind organizarea instanțelor de drept comun⁵⁷. Potrivit acesteia atribuția de numire a președintelui judecătoriei regionale și curții de apel revine Ministerului Justiției, în timp ce numirea președintelui judecătoriei de circumscripție revine curții de apel din raza de jurisdicție. În ambele cazuri instituția care supervizează concursul este Consiliul Național al Magistraturii.

Deși Consiliul are atribuții mai clare în privința concursurilor pentru numirea candidaților în funcția de judecător. Funcția de președinte de instanță poate fi obținută prin concurs public la care pot participa doar judecătorii. Funcția de președinte a unei judecătorie de circumscripție este disponibilă doar judecătorilor din instanțele de nivelul judecătoriilor de circumscripție sau judecătoriilor regionale.

Comparativ cu aceasta, funcția de președinte a judecătoriei regionale este disponibilă doar pentru judecătorii din judecătoriile regionale sau curțile de apel. În cazul curții de apel, la funcția de președinte poate accede doar judecătorii care activează în cadrul curții. Comisia de evaluare va ține cont de experiența obținută în calitate de judecător, experiența obținută în exercitare funcțiilor manageriale din cadrul sistemului. Este preferențial dar nu obligatoriu deținerea anterioară a funcției de președinte într-o altă instanță sau funcție de vicepreședinte.

După încheierea perioadei de aplicarea la concurs la funcția de președinte a judecătoriei regionale sau a curții de apel, dosarele sunt examinate de către o comisie specială formată în cadrul Ministerului Justiției, responsabilitatea de baza este selecția dosarelor care întrunesc cerințele generale în bază de merit și integritate funcțională. Conform articolelor: 23 și 24 Ministerul Justiție trebuie să prezinte candidatura identificată, colegiului de conducere a instanței unde are loc concursul. În cazul funcției de președinte a

---

⁵⁵ Site-ul oficial al Curții Supreme de Justiție: http://www.sn.pl/SitePages/Strona_startowa.aspx

⁵⁶ Site-ul oficial al Curții Administrative Supreme <http://www.nsa.gov.pl/>

⁵⁷ Legea privind organizarea instanțelor de drept comun din 27 iulie 2001

Colegiul de conducere în termen de 2 luni **trebuie să consulte cu întreg staff-ul judiciar candidatura prezentată**, dacă este necesar pot avea loc interviuri. În urma consultărilor colegiul de conducere a instanței emite fie un aviz pozitiv fie unul negativ.

Colegiul de conducere în termen de 2 luni trebuie să consulte cu întreg staff-ul judiciar candidatura prezentată, dacă este necesar pot avea loc interviuri. În urma consultărilor colegiul de conducere a instanței emite fie un aviz pozitiv fie unul negativ. În caz dacă avizul este negativ, Ministerul Justiției consultă candidatura propusă cu Consiliul Național al Magistraturii. Decizia Consiliului în acest caz este una definitivă. Consiliul are la dispoziție o lună pentru a analiza situația, iar dacă în tot acest timp el nu prezintă opinia solicitată, Ministerul Justiției este în drept să numească candidatura propusă, chiar dacă aceasta nu a fost acceptată de instanța propriu-zisă. În situația unui aviz pozitiv din partea colegiului de conducere a instanței Ministrul Justiției nu prezintă candidatura propusă Consiliului Național al Magistraturii.

Procedura de numire a președintelui judecătorei de circumscripție diferă de procedura generală expusă mai sus. Potrivit articolului 25, curtea de apel este autoritatea competentă care numește președintele acestei categorii de instanțe. Concursul este la fel anunțat public. Colegiul de conducere a curții de apel va examina dosarele din concurs, și va aproba cea mai potrivită candidatură. Decizia colegiului de conducere a curții de apel trebuie consultată cu colegiul de conducere a instanței unde se organizează concursul. La rândul său instanța va decide dacă avizează pozitiv sau negativ candidatura propusă. Dacă avizul este negativ candidatura este consultată cu Ministerul Justiției, dacă avizul este pozitiv președintele curții de apel competente numește candidatul selectat la funcția dată. Mandatul unui președinte a judecătorei de circumscripție este de 4 ani cu posibilitatea de prelungire pentru încă 4 ani. Mandatul unui președinte a judecătorei regionale și curții de apel este de 6 ani, mandat care nu poate fi prelungit.

Funcția de vicepreședinte al instanțelor de judecată nu este scoasă la concurs. Președintele în exercițiu al instanței unde această poziție este vacantă, este în drept să propună Ministrului Justiției o candidatură selectată. Funcția de vicepreședinte a judecătorei de circumscripție poate fi suplinită de către judecătorii care activează în cadrul judecătoriilor de circumscripție. Pentru judecătoriile regionale sunt eligibili judecătorii care activează în judecătoriile de circumscripție și cele regionale, iar pentru curțile de apel sunt eligibili doar judecătorii din cadrul curții de apel. Durata mandatului este aceeași ca pentru președinte (4 și 6 ani).

Alte funcții administrative precum sunt funcția de președinte de secție din cadrul instanței de judecată, sau funcția de membru al colegiului de conducere intră în competența propriu-zisă a instanțelor. Aceste funcții deasemenea nu sunt ocupat în bază de concurs. De regulă președintele instanței este cel care numește, sau în cazul judecătoriilor de circumscripție președintele curții de apel este cel investit cu atribuția de a numi candidatura potrivită pentru aceste funcții.

În instanțele supreme Curtea Supremă și Curtea Supremă Administrativă, președintele este numit din rândurile judecătorilor care activează în aceste instanțe.

Concursul este organizat de adunarea generală a judecătorilor a instanțelor supreme. Candidatul care a obținut mai multe voturi este propus pentru numirea în funcție. În Polonia președinții instanțelor supreme sunt numiți de către președinte Poloniei pe un termen de 6 ani cu posibilitatea de extindere pentru încă un mandat.

Letonia. Organizare și administrare judecătorească: Sistemul judecătoresc este format din instanțe ordinare și instanțe specializate, acestea sunt divizate în trei niveluri, iar competența funcțională este determinată în ordine ierarhică. Începând cu anul 2014 sistemul judecătoresc leton a trecut printr-un proces de reformare și optimizare a instanțelor cu scopul de a îmbunătăți activitatea instanțelor și a aduce mai aproape judecătorii de populație. La momentul actual în Letonia funcționează 34 de judecătorii de circumscripție. Acestea sunt instanțele de fond care examinează cauzele civile și penale. Judecătorii sunt organizate în secții specializate pe cauze civile și cauze penale. Judecătoria de circumscripție sunt conduse de către un președinte și un vicepreședinte. Segmentul tehnic este administrat de un manager de instanță. Sistemul Judecătoresc leton nu permite funcționarea unui organ colegial de conducere, iar deciziile în domeniu administrativ sunt luate în exclusivitatea de către președintele instanței.

Cele 5 Curți de apel (regionale) sunt investite cu competența funcțională de a judeca în fond cauzele civile atribuite prin lege, și în apel contestațiile hotărârilor instanței inferioare din circumscripție. La nivel intern curțile sunt divizate în 2 secții: secția civilă și secția penală. Fiecare secție este administrată de către un șef care îndeplinește și funcția de judecător. Curțile de apel sunt conduse de către un Președinte acesta este asistat de un vice președinte.

În Letonia, Curtea Supremă de Justiție este investită cu atribuții de a judeca contestațiile hotărârilor instanțelor inferioare. La nivel intern este divizată în trei secții: secția civilă, penală și administrativă. În cadrul Curții Supreme funcționează un senat care examinează în ordine de recurs cele mai complicate cauze. De asemenea în urma reformei care a avut loc în anul 2014, Curtea Supremă a obținut competențe mai largi în privința administrării sistemul judecătoresc. Una din subdiviziunile acesteia este colegiul disciplinar care examinează cauzele disciplinare împotriva judecătorilor din sistem. Plenul Curții este compus din 42 de judecători.

Sistemul judecătoresc include și o categorie de instanțe specializate precum sunt cele administrative. Instanțele administrative sunt organizate în judecătoria administrativă care examinează cauzele administrative în fond și Curtea de apel administrată. Contestațiile hotărârilor instanțelor de apel sunt examinate de secția specializată pe cauze administrative din cadrul Curții Supreme de Justiție.

Ministerul Justiției în special departamentul de administrare judecătorească, consiliul judiciar precum și Curtea Supremă de Justiție sunt autoritățile implicate în procesul de administrare a sistemul judecătoresc.

Procedura de selecție și numire în funcție de președinte în cadrul instanțelor de judecată este reglementată prin legea privind puterea judecătorească⁵⁸, aceasta stabilește

---

⁵⁸ Legea privind puterea judecătorească <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN018383.pdf>

care sunt funcțiile de conducere în cadrul unei instanțe care pot fi ocupate prin concurs, cine sunt autoritățile competente, cum acestea interacționează în procesul de selecție a candidaților, dar și care sunt criteriile și condițiile de accesare la funcțiile date. Unele etape pot fi reglementate prin actele interne a autorităților competente. Cu toate acestea în Letonia nu există o reglementare strictă a acestei proceduri cum de exemplu evaluarea și aprecierea candidaților nu este făcută în baza unor criterii obiective.

Președinții instanțelor de judecată sunt numiți de către Ministerului Justiției și Consiliul Judiciar. Până la reforma judecătorească din 2014 această funcție era exercitată în exclusivitate de către Parlament. Funcția poate fi ocupată doar în baza de concurs. În acest sens, procesul de selecție este organizat de către un comitet special creat în cadrul departamentului de administrare a instanțelor, subdiviziune din cadrul Ministerului Justiției⁵⁹

Pentru a fi eligibil la funcția de președinte, candidatul trebuie să dețină o **experiență vastă în funcție de judecător** precum și **experiență de administrare** fie în calitate de vicepreședinte fie în calitate de președinte de secții a instanțelor judecătorești, să beneficieze de o reputație ireproșabilă în rândurile colegilor judecători, dar și să aibă abilități manageriale.

Candidatul va anexa la dosar planul managerial pentru administrarea instanței, iar dacă acesta solicită prelungirea mandatului va prezenta și raportul de activitate a instanței în perioada de conducere. Centrul de formare în domeniu judiciar organizează periodic instruirii în domeniu administrării instanțelor judecătorești și managementul resurselor umane. Aceste instruirii nu sunt obligatorii, și sunt accesibile pentru orice judecător interesat, nu doar pentru președinți de instanțe. Dovada participării la asemenea instruirii va fi luată în considerație și va exprima în primul rând nivelul de calificarea și interesul candidatului de a obține funcția dată. Funcția de președinte poate fi suplinită doar de către judecătorii care activează în instanța unde se organizează concursul.

Toți candidații selectați participă la interviuri în fața comisiei de selecție. În cadrul interviurilor, candidații pot susține testări pentru verificarea competențelor profesionale dar și abilităților de gestionare și management. În baza opiniei majoritare comisia aprobă candidatul care a luat un calificativ înalt în urma testelor. Criteriile de evaluarea a performanțelor sunt stabilite în regulamentul de organizare a concursurilor aprobat la nivel intern de către comisie de concurs. Candidatul selectat este propus Ministrului Justiției pentru a fi numit în funcție. Până a fi numit, Ministerul solicită opinia Consiliul Judiciar, și expediază dosarul candidatului.

Decizia Consiliul Judiciar prevalează asupra diviziei comisie de selecție, astfel în cât dacă acesta emite un aviz negativ asupra candidaturii propuse, concursul se consideră eşuat și în scurt timp va fi anunțat un concurs nou. Dacă avizul este pozitiv Ministerul Justiției aprobă candidatura prin decret ministerial. Mandatul unui președinte este de 5 ani și poate fi

⁵⁹ Atribuțiile exercitate de către departamentul de administrare a instanțelor sunt descrise pe larg aici: https://www.ta.gov.lv/LV/par_mums_15

prelungit pentru încă o dată. Vicepreședinții judecătoriilor regionale sunt numiți de către Ministrul Justiției la propunerea Consiliului Judiciar.

Președintele Curții Supreme de Justiție este numit de către Parlament la propunerea Plenului Curții Supreme de Justiție pe un termen de 5 ani. Funcția este ocupată prin concurs, dar de regulă acesta este desfășurat la nivel intern. Doar judecătorii care activează în cadrul Curții Supreme pot accede la funcția de președinte. Procesul de selecție a candidatului este supervizat de către Consiliul Judiciar, care recepționează dosarele, selectează candidatura care întrunește condițiile legale și propune această candidatură planului Curții pentru a fi aprobată. Consulul poate propune mai multe candidaturi, iar plenul să fie în drept să aleagă una din acestea. Prin decizia aprobată, plenul curții supreme propune Parlamentului candidatura selectată. Parlamentul supune votului. Președintele Curții Supreme este ales dacă întrunește majoritatea de voturi exprimate. Alte funcții administrative în cadrul Curții Supreme sunt numite de către Ministrul Justiției.

1.3. Conceptul mecanismului de rotație a funcției de președinte în instanțele de

judecată (practici, reguli și consecințe): Recunoscut la nivel internațional, dar și intern prin cadrul normativ de reglementare, rolul unui președinte în instanța de judecată depășește conceptual unei promovări în carieră. Președintele instanței de judecată este un garant al asigurării independenței judecătorilor atât la nivel intern cât și extern, atribuind funcția de reprezentarea intereselor justiției la nivel local sau central. De regulă președintele unei instanțe de judecată este un judecător deci parte din corpul magistraților.

O perspectivă bună fiindcă doar un judecător poate asigura eficient administrarea justiției, dar și un risc de depășirea atribuțiilor față de judecătorii și personalul administrativ al instanței pe care o administrează. În acest sens se impune obligația de a dezvolta un sistem de separare atribuțiilor de administrare între președintele instanței, judecătorii și personalul administrativ, o divizare clară, precisă și reală, iar fiecare judecător să fie încurajat să se implice în procesul de administrare sau să acceadă la o funcție de conducere⁶⁰.

Menținerea pe aceeași poziție o perioadă îndelungată deseori poate înlesni sau susține actele de corupție din sistem. Încurajarea mobilității, schimbului periodic al poziției sau al funcției, regiunii de activitate poate asigura o mai bună transparență în activitatea și integritatea profesiei de judecător.

Dintr-un punct de vedere, este bine cunoscut faptul că funcțiile de conducere: așa precum cum sunt **funcția de președinte de instanță** sau **vice președinte de instanță** etc. datorită atribuțiilor decisive pe segmentul de administrare, devin deseori niște pozitii vulnerabile expuse ușor la fenomenul corupției sau trafic de influință asupra judecătorilor din sistem.

⁶⁰ Proactive role of court president in court management, 2014
http://pravosudje.ba/vstv/faces/pdfServlet.jsessionid=fd73b432f7f38f46b178f24dc9d03c367e85812a29f45b7ba7dc8e47a28920f8.e34TbxYRbNiRb40LchiNbxYTaxuRe0?p_id_doc=32472

În acest context instituirea unui sistem de rotație în procesul de numire a președinților și vice președinților instanțelor de judecată ar fi o soluție de a reduce fenomenul corupției în sistemul judecătoresc⁶¹.

Mecanismul de rotație nu este un concept dezvoltat special pentru sistemul de administrarea a instanțelor de judecată. Un concept apărut în anii 50 ai secolului trecut, în Statele Unite ale Americii, promitea a fi una din soluțiile consolidării capacităților profesionale a personalului angajat. Primii care au abordat acest format de gestionare a cadrelor au fost angajatorii sectorului privat, având rezultate bune, acesta a fost adaptat la multe sisteme de administrare în sectorul public.

Principiul mecanismului de rotație în sistemul de administrarea a instanțelor este mișcare permanentă și continuă în procesul de realizarea funcțiilor profesionale fie pe segmental de specializare, fie pe segmentul repartizării teritoriale, fie pe segmentul funcțiilor de conducere. Prin intermediul lui se asigură capacitatea potențialilor succesori să obțină poziția profesională de conducere. Mecanismul de rotație la funcții de conducere este o practică pe larg întrebuințată de către instanțele de judecată în Statele Unite ale Americii. Stabilirea politicii de rotație este o decizie de preferință, și permite o flexibilitate înaltă în procesul de implementarea acesteia. În același tip un mecanism de rotație poate fi implementat doar în cazul în care aceasta este posibil de realizat, există candidați identificați care își exprimă interesul participa în procesul de administrare⁶² etc.

Acesta asigură dezvoltarea capacităților manageriale în rândul judecătorilor, încurajează implicarea acestora în procesul de administrare a instanței de judecată dar și asigură integritatea funcției de președinte⁶³. Sistemul de rotație presupune circuitul pe o perioadă determinată de timp a cadrelor cu competențe egale sau asemănătoare la o poziție de conducere. Pentru instituirea acestuia este necesar identificarea oportunităților de rotație, expresia interesului și voinței cadrelor de a fi incluși în sistemul de rotație, selectarea obiectivă a cadrelor pentru a fi incluși în sistem, monitorizarea și analiza procesului de rotație. Mecanismul funcționează în baza unor reguli strict stabilite⁶⁴ :

1. Identificarea funcțiilor vulnerabile care sunt afectate cel mai des de fenomenul corupției;
2. Determinarea caracterului de vulnerabilitate: termenului mediu-maxim de menținere pe aceeași poziție, garanțiile oferite;
3. Stabilirea unor criterii minime pe care trebuie să le întrunească toți cei care vor face parte din sistemul de rotație: experiența, capacitate de gestionare a resurselor umane, pregătire profesională etc. Nu este real ca toți judecătorii dintr-o instanță de judecată să fie integrați în program, ci doar cei care au competențele necesare și doresc acest lucru.

---

⁶¹ Best practices in combating corruption, OSCE: <http://www.osce.org/eea/13738?download=true>

⁶² Rotation of Judicial Assignments, Internal directive issued by Chief Justice Robert N. Wilentz New Jersey Court: https://www.judiciary.state.nj.us/directive/admin/dir_6_88.pdf , <http://county.milwaukee.gov/Courts/ChiefJudge/DirectivesJudicialRotation.htm>

⁶³ Exit, Voice, and Loyalty within the Judiciary: Judges' Responses to New Managerialism in the Netherlands: <https://www.utrechtlawreview.org/articles/abstract/10.18352/ulr.317/>

⁶⁴ California Rules of Court, 2016: http://www.courts.ca.gov/cms/rules/index.cfm?title=standards&linkid=standard5_30

4. Mecanismul de rotație trebuie să fie competitiv, unde să fie integrați minim trei judecători care ar întruni condițiile minime, care ar putea consolida capacitatea de gestionare a unei instanțe.
5. Judecătorilor interesați trebuie să li se asigure o formare continuă pe segmentul de management, iar după aceasta, ei să fie evaluați în baza unor teste, sau examene, care vor face posibilă întrunirea condițiilor necesare. De asemenea acesta va asigura o calificare profesională dar și va indica gradul de voință a candidaților de a face parte din program.
6. Stabilirea clară și precisă a responsabilităților președintelui instanței de judecată, elaborarea fișei de post a funcției, și schema de activitate. Este necesar de evaluat încărcătura funcției de conducere și cum se va descurca persoana numită, ținând cont de faptul că ea trebuie să facă două lucruri concomitent activitatea de judecător și cea de președinte de instanță. Este important ca să fie organizat sistem în așa fel în cât persoana să le poate face pe ambele. Președintelui trebuie pus la dispoziție un serviciu tehnic care va fi responsabil să îl asiste în procesul de administrare a justiției, mentorat din partea celor ex-președinților sau judecători cu experiență, coaching.
7. Trebuie determinat perioada pentru exercitarea funcției, perioada de rotație, perioada de pregătire/instruire. Trebuie stabilit o perioada de pregătire a angajaților noi, sau celor care își manifestă voința. Așa în cât toți să știe că peste o perioadă el va putea fi inclus în programul de rotație. Acest lucru poate fi efectuat prin o analiză a practicii din trecut. Candidatul nu va trebui să întrunească 100% din competențele necesare ci să atingă pragul minim de calificare.
8. Dezvoltarea unui proces de selecție a candidaților care vor fi incluși în programul de rotație. Cum vor fi selectați, cum va fi comunicat procesul de selecție. În cazul în care programul de rotație va fi utilizat pentru promovarea, angajatorii ar putea avea nevoie pentru a valida procesul de selecție pentru a se asigura că nu este nici o discriminare.
9. Îmbunătățirea comunicării pe interiorul instanței. Toți funcționarii trebuie să cunoască despre această posibilitate și să fie încurajați să se implice.

Cu părere de rău acest mecanism nu este pe larg răspândit în Europa. Statele europene preferă mecanisme diferite pentru a asigura riscurile care pot intervine dacă președintele instanței de judecată are un mandat excesiv de lung. Mai mult ca atât în unele state așa precum sunt Austria și Germania mandatul funcției de președinte este nelimitat și de regulă se determină până la atingerea plafonului de vârstă. În această situație este certă imposibilitatea funcționării unui mecanism de rotație. Aici funcția de președinte este privită ca o funcție în primul rând stabilă, iar stabilitatea este o prerogativă a bunei administrări a justiției. În aceste cazuri totuși, legislatorul stabilește condiții clare a excluderii judecătorului președinte de la funcție dacă acesta nu își realizează atribuțiile corespunzător.

Mecanismul de rotație totuși se întâlnește într-o formă rudimentară, în unele sisteme judecătorești europene, de exemplu cazul Belgiei. Potrivit codului judiciar, funcția de președinte a tribunalului regional districtual și funcția de președinte a judecătorilor pentru pace și tribunalelor polițienești este ocupată în baza unui sistem de mobilitate periodică.

1.4. Constatări:

Importanța asigurării independenței judecătorilor atât la nivel extern cât și la nivel intern este o prioritate recunoscută de standardele europene la nivel internațional. Sub rezerva respectării independenței lor, judecătorii și sistemul judiciar trebuie să mențină relații de muncă constructive atât cu instituțiile și autoritățile publice implicate în gestionarea și administrarea instanțelor, cât și cu profesioniștii ale căror atribuții sunt legate de activitatea judecătorilor, pentru a permite o justiție efectivă și eficientă. Judecătorii trebuie să ia decizii în mod independent și imparțial și să poată acționa fără nici un fel de restricții, influențe nepotrivite, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare la nivel intern. În această ordine de idei, președintele instanței de judecată are un rol iminent în procesul de asigurare a unui grad înalt de independență a judecătorilor în actul de justiție precum și în procesul de consolidare a sistemului de administrarea a justiției.

Chiar dacă președintele își menține funcția de judecător o dată cu accederea la o funcție administrativă **este nevoie de dezvoltat un sistem de reprezentare a intereselor judecătorilor în instanțele de judecată** fie prin adunările generale sau congrese de judecători la nivel local care vor avea competențe în administrarea instanței de judecată, și vor încurașa implicarea întregului staff judiciar

Acest mecanism ar putea asigura ca judecătorul în exercițiu să fie liber în procesul de desfășurare a justiției precum și să participe în procesul de administrare a instanței de judecată. Instrumentele internaționale de specialitate recomandă statelor să asigure președintele instanței cu un serviciu tehnic care vor asista președintele în procesul de administrare a instanței de judecată. În acest caz, personalul administrativ trebuie să dispună de instruire pentru a asigura o calificarea potrivită în procesul de administrarea a instanței de judecată.

În unele țări precum sunt Belgia, Olanda, Estonia etc. instanțele de judecată dispun de o conducere divizată pe două segmente: președintele este responsabil de administrarea justiției la nivel local iar directorul administrativ este responsabil pe toate operațiunile tehnice începând cu procurările necesare pentru instanță și finisând cu gestionarea sistemelor audio, video în instanță sau altor sisteme electronice. În Belgia, președintele instanței este asistat de un consiliu administrativ constituit din președintele curții de apel din circumscripția jurisdicțională, președinții secțiilor din cadrul instanței și directorul serviciului de greafă. În Estonia, președintele este asistat de un director pe operațiuni care nu are studii în domeniu dreptului, dar este specialist pe management, în competențele lui intră gestionarea personalului administrativ și realizarea funcțiilor administrative în instanță, în activitatea sa președintele mai este asistat de un vicepreședinte, doar că acesta are funcții doar jurisprudențiale. În Germania, în fiecare instanță este instituită funcția de manager general investit de asemenea cu atribuții administrative. La nivelul instanțelor superioare, funcționează un departament/secție administrativă care este condusă de managerul general dar se supune în final președintelui.

Experiența Olandei, este una din variantele optime. Fiindcă instanțele de judecată sunt conduse de către un consiliu administrativ, care este un organ colegial. Toate deciziile sunt luate de către consiliu, și nu doar de către președintele acestuia, astfel că responsabilitatea de administrare este pusă în responsabilitatea întregului staff administrativ. Consiliul este compus din Președinte care este și președintele instanței dar și alți doi membri unul dintre care este director administrativ investit cu funcții exclusive de administrare tehnică. Polonia de asemenea are un sistem de gestionare a instanțelor divizat. În cadrul instanțelor de judecată funcționează un manager de instanță care are responsabilități de administrare tehnică. România, de asemenea face parte din categorie țărilor care recunosc importanța unui manager care îl poate asista pe președinte în activitatea de administrare a instanțelor. În urma reformelor judiciare, în instanțe a fost instituite consiliile de management compuse din vicepreședinți, și judecători simpli, dar și un manager financiar care operează cu aspectul financiar al instanței. În această listă mai pot fi incluse țări precum: Austria, Spania, Suedia, Bulgaria etc. Excepție acestor țări este Letonia, unde funcția de manager sau director administrative nu este bine cunoscută, totuși în acest caz președintele este asistat de un asistent și vicepreședinți. Printre aceste țări se numără: Danemarca, Cheia, Lituania, Luxembourg etc.

În toate statele unde este permis o asemenea divizare Președintele îndeplinește funcția de judecător și este desemnat prin concurs și numit de o autoritate superioară din țară: președinte, rege, ministrul justiției sau parlament. În timp ce directorul nu tot timpul îndeplinește o funcție judiciară, el poate fi un specialist pe segmentul de management sau IT și ocupă această funcție fie prin desemnarea directă de către președintele instanței fie prin concurs organizat de către autoritatea împuternicită cu administrarea instanțelor de judecată care pot fi, fie congresul instanței, instanța superioară, fie Consiliul Judiciar sau Ministrul Justiției. În Polonia, instanța de judecată ierarhic superioară este responsabilă pentru a organiza concurs și a numi directorul la funcția administrativă. Aceeași practică este aprobată și de Austria, Germania unde potrivit legislației interne, instanța de apel organizează concursurile pentru selectarea candidaților la funcții administrative. Legislația Olandei investeste președintele instanței cu atribuții de numire a directorului la nivel general nu este organizat un concurs cu toate acestea candidatura directorul administrativ trebuie consultată cu congresul judecătorilor acestei instanțe. În Finlanda, funcția administrativă este scoasă în concurs și este accesibilă pentru toți cei care întrunesc condițiile necesare și nu doar pentru cei din instanță.

Așa cum este menționat mai sus, multe din țările europene abordează o practică democratică în procesul de administrare a instanțelor, unele din acestea permit chiar funcționarea unor consilii administrative care preiau multe din atribuțiile președintelui, precum și responsabilizează întregului consiliu decizii de rezonanță pentru instanță așa precum este aprobarea bugetelor anuale sau altele. Printre țările cu astfel de experiență se numără Belgia unde instanța este gestionată de un organ colegial numit consiliul administrativ cu împuterniciri strict divizate. În Finlanda de asemenea echipa de management est un organ colegial consultativ pentru președinte. Comparativ cu Belgia, în Finlanda această echipă nu adoptă decizii unanime ci așa precum am menționat are funcția consultativă.

De asemenea în Europe este pe larg răspândit conceptul de administrare a instanței în unele situații de adunarea generală a instanței, unde se discută problemele stringente ale instanței, și se adoptă decizii anuale. În acest caz, este vorba de Estonia, Belgia, Austria, România etc. Practică bună prin care se asigură transparența decizională a instanței, precum și se încurajează implicarea fiecărui judecător în treburile administrative ale instanței.

Numirea președinților în țările europene se face doar prin concurs, în urma analizei practicilor în acest sens, am constatat că nu există vreo țară europeană în care președintele să fie desemnat din oficiu fără concurs. Totuși multe țări adoptă practica desemnării președintelor de secții, vicepreședinților, sau președinților oficiilor judiciare. Asemenea situații au fost evidențiate în Belgia care are o practică de numire a președinților din oficiile judiciare de către președintele instanței fără a organiza un concurs în acest sens. De asemenea în Polonia funcția de vicepreședinte al instanțelor de judecată nu este scoasă la concurs.

În cazul vicepreședinților, dacă aceștia există practic în toate țările studiate, aceștia sunt numiți de către Președinte, fiindcă au o interacțiune cu acesta în procesul de administrare. Cu toate că, toate deciziile pe care le face președintele instanței sau consiliul administrativ pot fi consultate cu congresul judecătorilor.

O dată anunțat concursul, în majoritatea țărilor sunt înaintate careva criterii, unele generale iar altele speciale. Experiența Austriei și a Germaniei în acest sens este deosebită prin faptul că în linii generale concursul de selecție a președintelui nu se deosebește cu nimic de concursul de selecție a unui judecător în funcție. Cu toate acestea, în legislația acestor țări găsim reglementări privind condițiile necesare. Drept exemplu, în Austria, pentru a deveni președinte de instanță este necesar o experiență de lucru în domeniu judiciar precum și în domeniu de administrare fie pe poziții de vicepreședinte fie președinți de secții în orice situație implicare în administrare este încurajată și apreciată în concurs. În Belgia, pentru a fi numit în calitate de președinte a judecătorilor de pace și polițienești, tribunalului de prima instanță, tribunalul de comerț și tribunalul de muncă, candidatul trebuie să fie judecător cu 15 ani de experiență, sau să fi urmat un stagiu juridic și experiență de 7 ani în domeniu. La dosarul de participare candidatul anexează planul managerial pentru perioada de activitate în calitate de președinte, unde menționează acțiunile întreprinse pentru a gestiona situații de conflict apărute.

În Olanda la nivel general, pentru a accede la funcția de președinte nu sunt impuse careva condiții specifice, este totuși important ca persoana interesată să dețină o experiență vastă în domeniu jurisprudențial, și a managementului. Mai mult ca atât pentru a candida la funcția de președinte nu este necesar să deții și funcția de judecător în momentul participării.

În Austria este recomandat ca viitorul președinte să dețină formare în domeniu managementului instanțelor judecătorești. Formarea în domeniu administrării instanțelor și managementul resurselor umane este accesibilă întregului corp de magistrați indiferent dacă acestea ocupă o funcție de conducere sau nu. La seminarele organizate pot participa inclusiv și președinții de instanțe după ce au fost numiți.

În Finlanda candidatul trebuie să dispună de experiență și capacitate de management instituțional și a resurselor umane. Deși legea nu menționează expres dacă este obligatoriu deținerea anterioară a unei funcții administrative în sistem, totuși acest lucru va fi apreciat cu un calificativ înalt și va spori șansele de a obține funcția concuroasă. În România procedura de

organizare a concursului este reglementată prin norme speciale prevăzute de Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului sau examenului pentru numirea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor. Nu în toate țările există proceduri prevăzute expres în legislație.

În concluzie chiar dacă țările europene adoptă practica înaintării unor condiții de cele mai multe cazuri sunt: experiența relevantă, studii și formări în domeniu de management, lipsa de antecedente disciplinare pentru o perioadă de timp de la 2-5 ani, reputație ireproșabilă etc. În unele țări așa precum sunt Polonia, România, Letonia, Finlanda, Germania, Finlanda aceste condiții sunt obligatorii, în altele au un titlul de recomandare.

Totodată, constatăm că organizarea examenelor nu este o practică foarte des întâlnit în țările europene, totuși mai des candidatul sau candidații selectați sunt chemați la interviu unde acesta poate fi testat. Exemplu țărilor precum sunt România, Polonia, Estonia unde examenul este desfășurat iar acesta are o importanță decisivă, având rolul de eliminare a candidaturii care nu a susținut testul. Examenul de regulă testează competențele manageriale ale candidaților.

O altă constatare este și **consultarea candidaturii selectate cu board-ul instanței.** Anterior a fost menționat că în majoritatea țărilor europene, în instanțe funcționează la nivel local congresul judecătorilor. Acesta are un rol deosebit de important în procesul de selecție a candidaturii potrivite pentru funcția de președinte. În Belgia în procesul de selecție a funcțiilor de conducere din sistem, este solicitată opinia motivată a staff-ului de judecători și grefă din instanța în care este anunțat concurs. Avizul este aprobat în cadrul adunării generale a instanței, cu votul majorității, dacă sunt opinii separate aceste sunt de asemenea anexate la aviz. Tot prin aviz motivat în privința candidaturilor înaintate la funcția de președinte se expune oficiul procurorului general. Solicitarea avizului este o procedură obligatorie, cu toate acestea avizul poartă un caracter de recomandare pentru autoritățile investite cu responsabilitatea de numire a candidatului.

În Olanda legislația de specialitate obligă Consiliul Judiciar de discuta cu membrii consiliului de administrare a instanței, pe marginea candidaților. Discuțiile purtate au rol de a aprecia candidaturile persoanelor participante la concurs. În rezultat Consiliu are posibilitatea să își formeze o opinie concretă în privința fiecărui participant, în special să evalueze dacă are suficientă experiență de a administra. Aceeași practică este și în Finlanda unde Consiliu prezintă dosarul selectat colegiului de administrare a instanței, acesta din urmă se expune prin aviz pozitiv sau negativ. În lege nu este menționat dacă consiliul administrativ consultă această speță cu echipa de judecători care activează în cadrul instanței. Opinia expusă de instanță are un titlul de recomandare. În Estonia consultarea se produce post-factum, Ministrul Justiției prezenta candidatura adunării judecătorilor. Practica veche nu permitea implicarea staff-ului de judecători în procesul de luarea unei decizii pe acest segment. Instanța de judecată unde se organizează concurs prezintă ministerului justiție propunerea aprobată de adunarea generală.

În confuzie, în toate țările unde un asemenea organ există, acesta are implicații în procesul de selecție a președintelui. În unele cazuri acesta este obligatoriu în altele cu titlu de recomandare, pentru unele țări această consultare se face până a fi selectata o singură

candidatură, în altele se face post factum. În toate cazurile consider o procedură bună prin care este posibil de asigurat o transparență în procesul de selecție precum și asta poate influența la acceptarea întregii instanțe a candidaturii președintelui.

Mandatul de președinte de asemenea poartă practice diferite între țările europene, în unele datorită tradițiilor înrădăcinate, președintele așa precum este și judecătorul este numit pe un termen nelimitat, în alte țări președintele este numit pe un termen determinat cu posibilitatea de prelungire a mandatului. Per general posibilitatea de prelungire a mandatului este acordată doar o singură dată pentru încă un singur mandat. Astfel în Olanda mandatul președintelui și a membrilor consiliului de administrare a instanțelor de judecată de fond și apel durează 6 ani și poate fi prelungit pe un termen de încă 3 ani. În Belgia Președintele Curții de Casație, Curților de Apel, Curților de Apel specializate și a Tribunalului de primă instanță sunt numiți pe un termen de 5 ani de către Regele Belgiei la propunerea Ministrului Justiției.

În Austria, Germania și Finlanda nu este prevăzut un termen exact de exercitarea mandatului de președinte de instanță, în acest fel de regulă un președinte este numit până la atingerea plafonului de pensionare de 65 de ani, și poate fi destituit din funcție dacă acesta nu respectă prevederile legii. În Estonia, Letonia președintele instanțelor de judecată de fond și apel sunt numiți pe un termen de 7 ani cu posibilitatea de a fi extins pentru încă o dată. În România mandatul președintelui durează 3 ani, pe când în Polonia mandatul pentru judecătorii este de 4 ani, iar pentru curțile de apel este de 6 ani.

Curtea Supremă de Justiție, în majoritatea cazurilor este privită ca o instanță cu competențe administrative în cadrul sistemului judecătoresc, din acest motiv aceasta deseori nu face parte din sistemul instanțelor ordinare ci se atribuie separat și este prevăzut o procedură special de numire în funcție precum și de exercitarea mandatului.

În Estonia, președintele Curții Supreme de Justiție este numit de către Parlament la propunerea Președintelui Republicii pe un termen de 9 ani, mandat care nu poate fi prelungit. Candidatul este selectat din rândurile judecătorilor Curții Supreme de Justiție. Iar legea prevede o procedura generală asemănătoare cu cea a instanțelor de fond și apel. În Polonia președintele instanțelor supreme este numit din rândurile judecătorilor care activează în aceste instanțe. Concursul este organizat de adunarea generală a judecătorilor a instanțelor supreme. Candidatul care a obținut mai multe voturi este propus pentru numirea în funcție. În Polonia președinții instanțelor supreme sunt numiți de către președinte Poloniei pe un termen de 6 ani cu posibilitatea de extindere pentru încă un mandat. În Letonia președintele Curții Supreme de Justiție este numit de către Parlament la propunerea Plenului Curții Supreme de Justiție pe un termen de 5 ani. Funcția este ocupată prin concurs, dar de regulă acesta este desfășurat la nivel intern. Doar judecătorii care activează în cadrul Curții Supreme pot accede la funcția de președinte.

De regulă statele membre ale Uniunii Europene nu est răspândită practica de numirea în funcție de președinte în baza unui sistem de rotație, cu toate că unele sisteme judecătorești au demonstrat necesitatea acestuia în procesul de selecție a președinților pentru unele instanțe judecătorești.

Capitolul II: Cadrul legal si practic al Republicii Moldova privind selecția și numirea judecătorilor în funcții de conducere în instanțele de judecată

2.1. Cadrul legal de reglementare la nivel național:

Numirea judecătorilor în funcții de conducere în cadrul judecătoriilor, curților de apel și Curții Supreme de Justiție se face în conformitate cu legea cu privire la organizarea judecătorească, legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor⁶⁵, regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor⁶⁶, regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor⁶⁷, regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței judecătorești⁶⁸, regulamentul cu privire la Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcției vacante de judecător, de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești⁶⁹

În conformitate cu art.16 din legea cu privire la organizarea judecătorească, Instanțele judecătorești sunt conduse de câte un președinte. Președinții instanțelor judecătorești sânt asistați de vicepreședinți. Funcția de vicepreședinte se instituie în judecătoriile în care numărul de judecători este mai mare de 6, iar în curțile de apel și în Curtea Supremă de Justiție, numărul de vicepreședinți se stabilește potrivit numărului de colegii. Vicepreședinții curților de apel și ai Curții Supreme de Justiție exercită concomitent și funcția de președinte al colegiilor formate în cadrul instanțelor. În conformitatea cu modificările operate recent la art.16 din lege, care vor intra în vigoare de la 01 ianuarie 2017, președinții instanțelor judecătorești vor fi asistați de vicepreședinți. Președinții judecătoriilor sunt asistați de un singur vicepreședinte. În cadrul Judecătoriei Chișinău, numărul de vicepreședinți se stabilește potrivit cu numărul de sedii ale judecătoriei. În cadrul curților de apel și în Curtea Supremă de Justiție, numărul de vicepreședinți se stabilește potrivit cu numărul de colegii.

Președinții și vicepreședinții judecătoriilor și ai curților de apel sunt numiți în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, pe un termen de 4 ani. Aceștia pot deține funcțiile respective pe durata a cel

---

65

⁶⁶ Regulament cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=347412>

⁶⁷ Regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor Hot. nr.nr. 212/8 din 05 martie 2013 <http://csm.md/files/criteriievaluare.pdf>

⁶⁸ Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței judecătorești: Nr. 2263 din 20.11.2015, <http://lex.justice.md/md/361889/>

⁶⁹ Regulamentul cu privire la Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcției vacante de judecător, de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=360848>

mult două mandate succesiv. Președintele Republicii Moldova poate respinge propunerea Consiliului Superior al Magistraturii de numire în funcția de președinte sau vicepreședinte al judecătorei sau al curții de apel doar în cazul depistării unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare a legislației de către acesta sau de încălcare a procedurilor legale de selectare și promovare a lui. În cazul respingerii propunerii Consiliului Superior al Magistraturii, Președintele Republicii Moldova va aduce la cunoștința acestuia motivele temeinice ale respingerii. În cazul survenirii vacanței funcției, inclusiv în cazul expirării mandatului președintelui instanței judecătorești, funcțiile acestuia, până la numirea unui nou președinte, sunt exercitate de către un vicepreședinte al instanței sau de către un alt judecător, desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii. Potrivit art. 46 din legea menționată, activitatea organizatorică și cea administrativă a instanței judecătorești este asigurată de secretariatul instanței judecătorești, condus de un șef numit în funcție de către președintele instanței judecătorești în conformitate cu Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public. Secretariatul instanțelor judecătorești se constituie din greafă și serviciul administrativ.

Consiliul Superior al Magistraturii este un organ independent, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc, și este garantul independenței autorității judecătorești. Potrivit art. 4 din legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii⁷⁰, acesta are competența de a face propuneri Președintelui Republicii Moldova sau, respectiv, Parlamentului de numire în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță ori de eliberare din funcție a președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești. Potrivit art. 19 din legea menționată, Consiliul Superior al Magistraturii este autoritatea investită cu competența de a desfășura concursurile privind selectarea candidaților pentru funcția de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești Potrivit legii hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii privind selectarea candidaților pentru funcția de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești trebuie să fie motivată și se adoptă prin vot deschis al membrilor Consiliului.

În Republica Moldova, funcțiile de președinte sau vicepreședinte sunt ocupat prin concurs, iar condiția de bază este manifestarea voinței din partea judecătorilor care doresc să candideze la aceste funcții. Astfel că art.20 menționează expres promovarea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță se fac numai cu consimțământul lui, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, de către Președintele Republicii Moldova sau, după caz, de Parlament. În conformitate cu art. 9 din legea cu privire la statul judecătorilor regulile de concurs al procesului de selectare la funcția de președinte sau vice președinte a instanței judecătorești sunt următoarele:

Concursul se organizează cu 3 luni înainte de apariția postului vacant. La concurs participă persoanele înscrise în Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor canate în lista judecătorilor care solicită numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești. Candidații se înscriu în Registrul indiferent de faptul dacă a fost sau nu a fost anunțat concursul pentru suplinirea funcțiilor de judecător.

---

⁷⁰ Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii Nr. 947 din 17.06.1996, publicată în Monitorul Oficial nr. 186-188, 22.08.2003: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313302>

Consiliul Superior al Magistraturii anunță, prin intermediul publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în mass-media și pe pagina sa web, lansarea concursului pentru suplinirea funcțiilor vacante de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești și stabilește termenul-limită pentru inițierea procesului de selectare a candidaților. Persoanele înscrise în Registru vor informa în scris secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii despre participarea sau despre refuzul de a participa la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești.

Candidații la funcțiile vacante de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești, înscriși în Registru, participă la concurs doar după ce depun următoarele acte:

- a) cererea de participare la concurs;
- b) curriculum vitae;
- c) copia diplomei de licențiat în drept sau echivalentul acesteia;
- d) atestatul de absolvire a Institutului Național al Justiției sau, după caz, certificatul care atestă susținerea examenului în fața Comisiei pentru examenele de absolvire a Institutului Național al Justiției;
- e) copia carnetului de muncă;
- f) cazierul judiciar;
- g) certificatul medical de sănătate;
- h) declarația de avere și interese personale;
- j) referința de la ultimul loc de muncă sau de studii.

Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței judecătorești⁷¹ stabilește faptul că vor fi admiși pentru participare la concursurile anunțate prin hotărârile CSM, candidații care întrunesc condițiile prevăzute: corespundea cerințelor de ordin medical, este recunoscut prin hotărârea CSM compatibil cu funcția publică, după caz, este absolvent al INJ sau a susținut examenul în fața Comisiei de absolvire a INJ, judecătorul a fost evaluat pozitiv de către Colegiul de evaluare, a fost admis pentru participare la concurs prin hotărârea Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor.

Selecția candidaților pentru numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească se efectuează de către colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor, instituție subordonată CSM-ului în baza unor criterii clare, transparente, obiective și bazate pe merit. Colegiul pentru selecție are drept scop asigurarea selecției candidaților pentru funcția de judecător, promovării judecătorilor la instanțe judecătorești superioare, numirii judecătorilor în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească și transferului judecătorilor la instanțe judecătorești de același nivel sau la instanțe judecătorești inferioare.

Colegiul pentru selecție examinează dosarele și actele prezentate de către judecătorii care solicită numirea în funcția de președinte ori de vicepreședinte de instanță

---

⁷¹ Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței judecătorești: Nr. 2263 din 20.11.2015, <http://lex.justice.md/md/361889/>

judecătorească, organizează și desfășoară interviuri cu candidații înscriși, oferă punctaj judecătorilor care solicită numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească, conform criteriilor de numire în funcțiile respective, adoptă hotărâri motivate privind acceptarea sau respingerea candidaților pentru ocuparea funcției de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească.

La momentul depunerii setului de acte, solicitantul este informat despre inițierea verificării conform Legii nr. 271-XVI din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice și despre obligația de trecere obligatorie a testării la poligraf conform Legii nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf). Solicitantul este obligat să semneze declarația de verificare și să prezinte consimțământul în scris privind trecerea testării la poligraf. Recent mai exact în data de 12.11.16 a intrat în vigoare reglementarea potrivit căreia, colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor este obligat să solicite de la Centrul Național Anticorupție și/sau Serviciul de Informații și Securitate certificatul de cazier privind integritatea profesională a candidatului la funcțiile președinte sau vicepreședinte.

În cadrul concursurilor de numire în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească se va ține cont de următoarele criterii de bază: a) nivelul de cunoștințe și aptitudinile profesionale; b) capacitatea de aplicare în practică a cunoștințelor; c) vechimea în funcția de judecător sau în alte funcții de specialitate juridică; d) indicatorii calitativi și cantitativi ai activității desfășurate în funcția de judecător sau, după caz, în alte funcții de specialitate juridică; e) respectarea standardelor etice; f) activitatea didactică și științifică. Observăm că acestea sunt criterii generale stabilite pentru o categorie mai largă de candidați așa precum: selecția candidaților pentru funcția de judecător, promovarea în funcția de judecător la o instanță judecătorească superioară, numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească, precum și transferul judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară.

Promovarea în funcție de președinte sau vicepreședinte va fi precedată de evaluarea performanțelor judecătorului în condițiile art.13 al prezentei legi și Legii nr.154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor și regulamentelor Consiliului Superior al Magistraturii. În conformitatea cu litera legii, judecătorii care sau înscris pentru participarea la concursul de suplینirea funcțiilor vacante de președinte sau vicepreședinte de instanță de judecată, vor trece prin procesul de evaluare a performanțelor necesare acestei funcții. Performanțele judecătorilor se evaluează de către colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor. Potrivit art.20 din prezenta lege, judecătorii care dețin funcția de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești pot solicita transferarea la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară doar după expirarea mandatelor respective sau revocarea din funcție.

Potrivit regulamentului cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor⁷² judecătorii pot fi promovați în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță ținând cont de:

---

⁷²Regulament cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=347412>

- numirea în funcție până la atingerea plafonului de vârstă de 65 de ani;
- lipsa sancțiunilor disciplinare pe parcursul ultimului an;
- susținerea evaluării performanțelor pentru promovarea în funcția de președinte sau vicepreședinte, confirmată prin Hotărârea colegiului de evaluare a performanțelor;
- declarația de verificare, în condițiile alin. (7) art. 9 din Legea cu privire la statutul judecătorului.

Selecția candidaților la funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță se efectuează potrivit următoarelor criterii: vechimea în funcția de judecător, confirmată prin carnetul de muncă. Fiecare an de vechime în muncă echivalează cu 2 puncte, însă valoarea totală nu poate depăși plafonul de 20 puncte, calitatea, eficiența și integritatea în funcția de judecător. Se apreciază conform calificativului acordat prin hotărârea Colegiului de evaluare. Calificativul „excelent” oferă candidaților - 40 puncte, calificativul „foarte bine” – 30 puncte, calificativul „bine” – 20 puncte, experiența de muncă relevantă, care depășește pragul minim impus de lege, confirmată prin carnetul de muncă. Pentru fiecare an suplimentar se oferă câte 1 punct, însă suma totală nu poate depăși 15 puncte, cunoașterea limbilor de lucru ale Curții Europene a Drepturilor Omului, confirmată prin certificatele sau documentele corespunzătoare, se estimează cu maxim 5 puncte, gradul științific, experiența didactică, publicațiile și articolele tematice, se reflectă în dosarul personal și se confirmă prin diplome, carnet de muncă, certificate, publicații și articole se estimează cu maxim 5 puncte, participarea la elaborarea proiectelor de acte normative, a comentariilor la actele normative, în calitate de expert sau consultant în grupurile de lucru naționale sau internaționale confirmate prin certificate de participare sau alte acte relevante, se estimează cu maxim 5 puncte, motivarea candidatului de a fi promovat la o instanță ierarhic superioară se perfectează în scris și se susține verbal în fața Colegiului pentru selecție, și se estimează cu maxim 10 puncte.

Judecătorii care solicită numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță, precum și judecătorii care solicită transferul într-o altă instanță de judecată pot acumula maximum 125 puncte. Candidații la funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță urmează să prezinte hotărârea Colegiului de evaluare a performanțelor prin care au fost apreciate capacitățile de control; de conducere și de comunicare; oferite candidaților în conformitate cu p. 19 - 21 din Regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor. Hotărârea Colegiului de evaluare a performanțelor privind evaluarea capacităților menționate la p. 15 din prezentul Regulament oferă candidaților pentru calificativul „bine” – 15 puncte, pentru calificativul „foarte bine” – 20 puncte și pentru calificativul „excelent” - 25 puncte. Judecătorul cărui i-a fost acordat calificativul „*insuficient*” ca rezultat al evaluării performanțelor nu poate fi promovat în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță, pe durata unui an de la data adoptării hotărârii colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor.

Președintele sau vicepreședintele investit în funcție este supus evaluării în conformitate cu regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a

performanțelor judecătorilor⁷³. Evaluarea activității președintelui sau vicepreședintelui de instanță are loc concomitent cu evaluarea periodică a activității acestuia în calitate de judecător. Totuși, punctajul este acordat separat pentru activitatea în calitate de judecător și activitatea în calitate de președinte sau vicepreședinte de instanță.

- Capacitatea de conducere este evaluată în baza următorilor indicatori:
- Capacitatea de control este evaluată în baza următorilor indicatori:
- Capacitatea de comunicare este evaluată în baza următorilor indicatori:

Pentru susținerea evaluării performanțelor în calitate de președinte sau vicepreședinte, acesta urmează să acumuleze cel puțin 30 de puncte. Obținerea în cadrul acestei evaluări a mai puțin de 30 de puncte echivalează cu eșuarea evaluării performanțelor. În acest caz, Colegiul notifică, în cel mult 5 zile lucrătoare, Consiliul Superior al Magistraturii, care declanșează procedura prevăzută de art. 23 alin. 3 al Legii nr. 154, din 05 iulie 2012, privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.

În funcție de numărul de puncte acumulat, președintele sau vicepreședintele va obține următoarele calificative: mai puțin de 30 puncte – eșuat; 31-49 puncte - insuficient; 50-56 puncte - bine; 57-63 puncte - foarte bine; 64-70 puncte - excelent.

Fiecare membru al Colegiului completează fișa de evaluare și acordă judecătorului evaluat, potrivit propriei convingeri, punctajul pentru fiecare indicator de mai sus, însă nu mai mult decât punctajul maxim prevăzut în Anexa nr. 1 la Regulament. Punctajul final este stabilit după interviul cu judecătorul evaluat, fișa de evaluare semnată fiind transmisă secretarului Colegiului. După transmiterea fișei de evaluare secretarului Colegiului, membrul Colegiului nu poate modifica sau completa fișa de evaluare. Fișele de evaluare sunt păstrate cel puțin 4 ani de zile. Punctajul final obținut în urma evaluării reprezintă suma punctajului acordat de membrii Colegiului divizat la numărul de membri ai Colegiului care au evaluat judecătorul. După stabilirea punctajului, membrii colegiului adoptă o hotărâre în care menționează principalele constatări în urma evaluării, inclusiv deficiențele de ordin profesional, administrativ sau organizațional în activitatea judecătorului evaluat. Colegiul indică în hotărâre recomandările pentru judecătorul evaluat în vederea înlăturării deficiențelor depistate și îmbunătățirea performanțelor profesionale ale judecătorului evaluat. Hotărârea se ia cu votul majorității membrilor Colegiului.

2.2. Analiza dosarelor de numire a președinților și vicepreședinților instanțelor de judecată pentru anii 2015-2016

Potrivit raportului de activitatea a Consiliului Superior al Magistraturii pe parcursul anului 2015 au fost evaluați în mod extraordinar, la cererea personală, în vederea numirii în funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței de judecată, 8 judecători. Chiperi Maria Judecătoria Anenii Noi (calificativul foarte bine), Clima Vladislav Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău (calificativul excelent), Juganari Marcel Judecătoria Călărași (calificativul foarte bine), Nichitenco Veronica Judecătoria Căușeni (calificativul foarte bine), Peni Alexandra Judecătoria Ceadâr-Lunga (calificativul foarte bine), Poalelungi Mihail Curtea

---

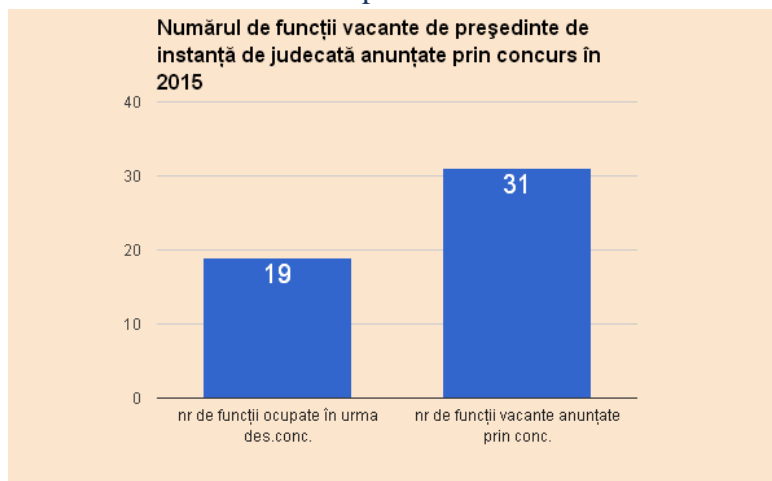
⁷³Regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor Hot. nr.nr. 212/8 din 05 martie 2013 <http://csm.md/files/criteriievaluare.pdf>

Supremă de Justiție (calificativul excelent), Pșenița Eugeniu Judecătoria Edineț(calificativul foarte bine), Ursu Viorica Judecătoria Criuleni (calificativul foarte bine). În perioada 2013 – 2015, Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor a evaluat 43 de judecători în legătură cu participarea acestora în calitate de candidați la concursurile organizate de către Consiliul Superior al Magistraturii pentru suplinirea funcției de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești: în anul 2013 – 22 judecători, în anul 2014 – 13 judecători și în anul 2015 – 8 judecători. În anul 2015, Colegiul de selecție și carieră a judecătorilor a emis 35 de hotărâri în privința Judecătorilor care solicită numirea în funcție de președinte/vicepreședinte al instanței judecătorești.

Date statistice privind procedura de numire a președinților instanțelor de Judecată în anul 2015: Potrivit datelor oferite de către Consiliul Superior al Magistraturii prin intermediul paginii sale web, în anul 2015 au fost scoase în concurs 26 de posturi de Președinte de Judecătorie (Orhei, Bălți, Ștefan-Vodă, Telenești, Briceni, Ocnîța, Călărași, Căușeni, Rezina, Cimișlia, Taraclia, sect. Ciocana mun. Chișinău, Ceadâr-Lunga, Edineț, Criuleni, Sîngerei, Dubăsari, Ialoveni, Bender, Soroca, Șoldănești, Florești, Anenii Noi, Cahul, Drochia, Rîșcani), 3 posturi de Președinte la Curtea de Apel (Chișinău, Cahul, Comrat) și 2 posturi de Președinte în instanța supremă (președintele Curții Supreme de Justiție, președintele Colegiului Civil de Contencios). În total 31 de funcții de președinte.

Pe parcursul anului au fost suplinite 19 posturi de Președinte de Judecătorie (Orhei, Bălți, Ștefan-Vodă, Briceni, Ocnîța, Călărași, Căușeni, Cimișlia, Taraclia, Edineț, Criuleni, Ialoveni, Soroca, Șoldănești, Florești, Anenii Noi, Cahul, Drochia, Rîșcani), 3 posturi de Președinte la Curtea de Apel (Chișinău, Cahul, Comrat), și funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție. Nu au fost ocupate 12 funcții (dintre care 11 de Președinte de Instanță, 1 președintele Colegiului Civil de Contencios CSJ). Candidatura potrivită în cele 12 cazuri nu a fost selectată nici în anul 2016, din acest motiv continuă să fie exercitată funcția de intermiat.

Cele 31 de funcții vacante de președinte de instanță de judecată au fost anunțate prin concurs public în baza Hotărârii Consiliul Superior al Magistraturii. În total au fost publicate 42 de anunțuri privind concursul de suplinire a funcției de Președinte în instanța de judecată. Doar în 16 cazuri, candidatul a fost selectat din prima.

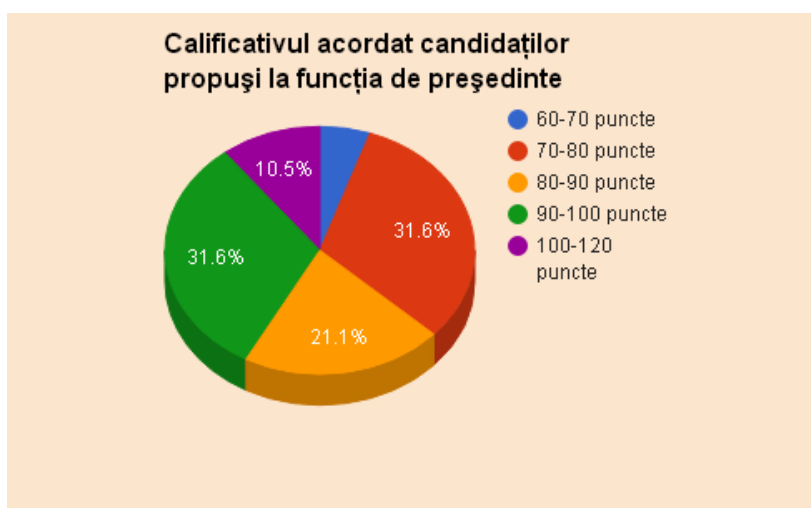
În cazul funcțiilor de Președinte din Judecătoriile Rezina, Căușeni, Cimișlia, Ciocana, Ceadâr-Lunga, Edineț, sect. Ciocana a mun. Chișinău, Criuleni, Sîngerei, Dubăsari, Ialoveni, Bender, Soroca a fost necesar anunțarea concursurilor repetate pentru suplinirea funcției. În urma evaluării Hotărârilor CSM privind desfășurarea acestor concursuri, am constatat că motivele de bază pentru eșuare au fost: fie candidatul propus nu a acumulat voturi necesare, fie candidații și-au retras dosarele de la participare în concurs. În mediu au fost anunțate câte 2-3 concursuri repetate pentru fiecare funcție. În final în urma repetării concursului au fost selectate candidaturile și prin urmare propuși spre numire în calitate de președinți în următoarele instanțe: Căușeni, Cimișlia, Soroca, Edineți, Criuleni și Ialoveni. Pentru instanțele Rezina, Ceadâr-Lunga, Sîngerei, Dubăsari, Bender, sect. Ciocana a mun. Chișinău, în anul 2016 au fost anunțând mod repetat concurs de suplinire a funcției, totuși până astăzi în aceste instanțe sunt administrate de către un președinte interimar.

Un caz specific este concursul desfășurat pentru suplinirea funcției de președinte la Judecătoria Ialoveni, pe parcursul anului 2015 au fost anunțate 2 concursuri repetate. La cel din urmă concurs au fost depuse 2 dosare Boubătrîn Tamara și Sciastlivii Iurie. În data de 15 septembrie 2015 membrii CSM în urma examinării dosarelor au aprobat hotărârea privind propunerea de numire în funcție de președinte la Judecătoria Ialoveni a domnului Sciastlivii Iurie, însă Președintele Republicii a refuzat numirea acestuia în funcție. La data 29 martie 2016, CSM a propus numirea prin transfer de la Judecătoria Călăraș a domnului Juganari Marcel în calitate de Președintele Judecătoriei Ialoveni. De menționat faptul că domnul Juganari Marcel a depus dosarul pentru participare la concursul organizat pentru suplinirea funcției de Președinte la Judecătoria Călărași, dar nu a fost selectat.

Cu referire la procedura de desfășurare a concursurilor pentru suplinirea funcției de Președinte, este important de menționat faptul că doar în 6 cazuri au fost înscriși în concurs 2 candidați astfel fiind posibilă alegerea celui mai bun. În restul cazurilor la concurs au fost înscriși doar câte un singur candidat. Observăm deci un număr scăzut de judecători care își manifestă voința de a participa la concurs și a accede la funcția de președinte a Instanței de judecată.

Aceeași situație a fost sesizată și în cazul Curții de Apel Comrat unde au fost anunțate în total 3 concursuri 2 dintre care au eșuat pentru insuficiența de voturi în favoarea vreunei candidaturi. Totuși la această instanță a fost ales Președinte în cele din urmă. Un caz asemănător este și concursul desfășurat pentru suplinirea funcției de Președinte al Colegiului Civil și Contencios din cadrul CSJ. Pentru suplinirea acestei funcții în anul 2015 au fost anunțate 3 concursuri repetate. În cele din urmă nu a fost posibil selectarea vreunui candidat. Iar la moment doamna Iulia Sîrcu este numit președinte interimar.

În total la concurs au aplicat 22 de candidaturi dintre care au fost selectate 19. În urma analizei hotărârilor Colegiului pentru selecție și carieră prin care fiecărui candidat participant la concurs i-a fost acordat un calificativ se observă o diferență excesiv de mare a punctajului acumulat între candidaturile selectate. Potrivit tabelului nr. XCXC din cei 19 candidați selectați 6 (31,6 %) au obținut un calificativ între 70-80 de puncte, la fel 6 (31,6 %) candidați au obținut un calificativ între 90-100 de puncte, 4 candidați au obținut un calificativ între 80-90 de puncte și un candidat a obținut un calificativ între 60-70 de puncte.

De asemenea în câteva cazuri unde concursul s-a desfășurat între două candidaturi, în special în cazul concursului desfășurat pentru suplینirea funcției de președinte la judecătoria Căușeni și Judecătoria Șoldănești, CSM a acordat preferință candidatului cu un punctaj mai mic de cât a oponentului său. Pentru concursul de la Judecătoria Căușeni, au aplicat două candidaturi, prima a fost evaluată cu punctajul de 75 iar cea de a 2 cu punctajul de 79, în final a fost selectat candidatul numărul 1 pentru că a acumulat majoritatea voturilor membrilor CSM. Totodată observăm că, în cazul unui concurs competitiv, în hotărârea privind desfășurarea concursului nu este specificat câte voturi a obținut primul candidat și câte voturi a obținut cel de al doilea candidat. De asemenea regretabil este faptul că CSM nu obișnuiește să motiveze hotărârile sale în privința alegerilor făcute⁷⁴.

Date statistice privind procedura de numire a președinților pentru judecătoriile reorganizate din data de 01 ianuarie 2017. Potrivit legii cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești⁷⁵ Consiliul Superior al Magistraturii, până în data de 1 ianuarie 2017, va organiza concursuri pentru suplینirea funcțiilor de președinți și vicepreședinți ai judecătoriilor, conform prevederilor legii privind organizarea judecătorească. Până în data de 6 decembrie 2016 Consiliul Superior al Magistraturii a anunțat concursurile pentru suplینirea funcțiilor de președinte în cele 15 judecătoriai nou create. Au fost desfășurate concursurile și prin urmare selectate candidaturile la funcția de președinte în 10 judecătoriai (Soroca, Ungheni, Drochia, Hîncești, Bălți, Criuleni, Strășeni, Orhei, Cahul, Cimișlia) pentru cele 5 judecătoriai a fost anunțat concurs repetat. Potrivit hotărârilor CSM privind desfășurarea concursurilor, din cei 10 judecătoriai care au fost numiți în calitate de președinți în judecătoriile nou create, 6 au fost numiți în calitate de președinte a judecătoriei în anul 2015 (Soroca, Bălți, Cahul, Ungheni, Drochia, Orhei). Sub aspect comparativ al calificativului acordat în anul 2015 și celui acordat în anul 2016 de către CSC, se atestă o majorare a

⁷⁴ Hotărârea CSM privind desfășurarea concursului pentru suplینirea funcției de președinte în cadrul jud. Căușeni: <http://csm.md/files/Hotaririle/2016/02/9-2.pdf>

⁷⁵ Legea Nr. 76 din 21.04.2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești: <http://lex.justice.md/md/365555/>

punctajului acestor 6 candidați. Câteva din hotărârile CSM privind desfășurarea concursului nu au fost făcute publice prin urmare datele nu pot fi confirmate cu certitudine.

Date statistice privind procedura de numire a vicepreședinților instanțelor de Judecată în anul 2015: În anul 2015 au fost scoase în concurs 12 de posturi de Vicepreședinte de Judecătorie (Bălți, Briceni, sect.Centru mu.Chișinău, Sîngerei, Soroca, Florești, Cahul, Drochia, Strășenii, Ungheni, Hincești, Comrat), 2 posturi de Vicepreședinte la Curtea de Apel (Chișinău, Comrat) și funcția de Vicepreședinte a Curții Supreme de Justiție. În total 15 funcții de președinte.

Pe parcursul anului 2015 au fost suplinite 5 posturi de Vicepreședinte de Judecătorie (Bălți, Briceni, sect.Centru mu.Chișinău,Drochia,Ungheni,). Funcții de Vicepreședinte la Curtea de Apel (Chișinău, Comrat) au fost suplinite în anul 2016 prin anunțarea concursurilor repetate. Funcția de Vicepreședinte a Curții Supreme de Justiție nu a fost suplinită pînă la moment astfel că este exercitat interimatul acestei funcții. În aceste condiții observăm că nu a fost selectată candidatura potrivita pentru 7 funcții de vicepreședinte (Sîngerei, Florești, Cahul, Strășenii, Hincești, Comrat, Vicepreședinte CSJ) din cele 15, din acest motiv continuă să fie exercitată funcția de interimat.

Cele 15 de funcții de vicepreședinte de instanță de judecată au fost anunțate prin concurs public în baza Hotărârii Consiliul Superior al Magistraturii. În total, în anul 2015 au fost publicate 27 de anunțuri privind concursul de suplinire a funcției. Doar în 4 cazuri, candidatul a fost selectat din prima. În cazul funcțiilor de Vicepreședinte din Judecătoriile Bălți, Sîngerei, Soroca, Florești, Cahul, Strășenii, Hincești, Comrat a fost necesar anunțarea concursurilor repetate pentru suplinirea funcției. În urma analizei hotărârilor CSM privind desfășurarea acestor concursuri, am constatat că motivele de bază pentru eșuare au fost: fie candidatul propus nu a acumulat voturi necesare, fie nimeni nu s-a înscris în competiție. În mediu au fost anunțate câte 3-4 concursuri repetate pentru fiecare funcție. În final în urma repetării concursului au fost selectate candidaturile și prin urmare propuși spre numire în calitate de vicepreședinți în următoarele instanțe: Soroca, Comrat și Cahul în anul 2016 au fost anunțat în mod repetat concurs de suplinire a funcției, totuși pînă astăzi în aceste instanțe sunt administrate de către un președinte interimar.

Cu referire la procedura de desfășurarea a concursurilor pentru suplinirea funcției de vicepreședinte, este important de menționat faptul că doar într-un singur caz au fost înscriși în concurs 2 candidați astfel fiind posibilă alegerea celui mai bun. În restul cazurilor la concurs au fost înscriși doar câte un singur candidat. Observăm deci un număr scăzut de judecători care își manifestă voința de a participa la concurs și a accede la funcția de președinte a Instanței de judecată. Din acest punct de vedere este foarte greu de spus ca concursurile desfășurate sunt în adevăratul sens al cuvântului competiții. În cazul funcțiilor de Vicepreședinte în Judecătoriile Cahul, Comrat, Florești, Hincești, Strășeni, Sîngerei nu a fost ales candidatura potrivită pînă în acest moment.

Date statistice privind procedura de numire a președinților pentru judecătoriile reorganizate din data de 01 ianuarie 2017. Potrivit legii cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești⁷⁶ Consiliul Superior al Magistraturii, pînă în data de 1 ianuarie

---

⁷⁶ Legea Nr. 76 din 21.04.2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești: <http://lex.justice.md/md/365555/>

2017, va organiza concursuri pentru suplinirea funcțiilor de președinți și vicepreședinți ai judecătorilor, conform prevederilor legii privind organizarea judecătorească. Până în data de 6 decembrie 2016 Consiliul Superior al Magistraturii a anunțat concursurile pentru suplinirea a 19 funcțiilor de vicepreședinte în cele 15 judecătorii nou create. Au fost desfășurate concursurile și prin urmare selectate candidaturile la funcția de președinte în 10 Judecătorii (Chișinău au fost selectați 4 candidaturi, Soroca, Ungheni, Drochia, Hîncești, Bălți, Comrat, Căușeni, Anenii Noi, Edineț) pentru o funcție de președinte în Judecătoria Chișinău și 4 judecătorii a fost anunțat concurs repetat. În 3 cazuri la concurs au aplicat mai mulți candidați de exemplu pentru funcția de vicepreședinte în Judecătoria Chișinău au fost examinate 7 candidaturi, dintre acestea au fost selectate doar 4, Judecătoria Edineț și Judecătoria Bălți. Hotărârile de numirea în aceste 3 cazuri nu au fost făcute publice astfel că nu există o certitudine dacă a fost sau nu selectată persoana potrivită.

Interimatul funcției de președinte: Interimatul este decis de către CSM, și se menține până la selectarea candidaturii potrivite. La moment interimatul este exercitat în 15 Instanțe de judecată printre care Sîngerei, Bender, Ceadr-Lunga, Ceadr-Lunga, Dubăsari, Ciocana, Rezina, Fălești, Vulcănești, Hîncești, Glodeni, Ungheni, Militară, Comercială. În trei cazuri interimatul este exercitat de mai mult de 2 ani Bender, Vulcănești, Ceadr-Lunga.

Potrivit art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului⁷⁷, funcțiile de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești sunt ocupate în bază de concurs, organizat de către Consiliul Superior al Magistraturii în baza Regulamentului aprobat de Consiliu. În conformitate cu prevederile art. 20 din Legea cu privire la statutul judecătorilor, cu modificările și completările ulterioare, numirea în funcție de președinte sau vicepreședinte face parte din cariera judecătorilor. În temeiul prevederilor art. 13 alin. (4) lit. c) din Legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor⁷⁸, în cazul numirii în funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței de judecată, judecătorii urmează să fie supuși procedurii de evaluare. De asemenea, conform art. 3 alin. (1) din aceeași lege, Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor asigură selecția candidaților pentru numirea judecătorilor în funcția de președinte. Totodată, potrivit art. 3 alin. (3) al Legii menționate, în procesul de selecție a judecătorilor pentru numirea în funcția de președinte ori de vicepreședinte de instanță judecătorească, Colegiul pentru selecție va ține cont, în mod obligatoriu, de hotărârile Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor.

2.3. Constatări:

În lumina Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016, sunt evidente îmbunătățirile cadrului normativ în ce privește procedura de selecție și numire a președinților și vicepreședinților în sistemul judecătorec din Republica Moldova. În ultimii

---

⁷⁷ Legea nr. 544 –XIII din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=346404>

⁷⁸ Legea nr. 154 din 05.07.2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor:
<http://lex.justice.md/md/344722/>

ani aceasta a constituit o prioritate stabilită prin obiectivul specific al SRSJ de Consolidare a independenței, responsabilității, imparțialității, eficienței și transparenței sistemului judecătoresc cu domeniu specific de intervenție 1.1.7 Unificarea și asigurarea transparenței procedurii de numire a președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești; stabilirea unor criterii clare și transparente de selectare a candidaților pentru aceste funcții. Cu toată certitudinea această reformă a generat schimbări în abordarea importanței implementării unor noi proceduri de selectare și numire a președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești.

Constatăm astfel că prezența ansamblului de acte normative care enumeră etapele de selecție, condițiile de accedere la funcție, criteriile de selecție precum și investește organe specifice cu segmental de evaluare și selecție asigură cumva transparența în procesul dat. Printre actele de rezonanță care au fost modificate, elaborate și aprobate se numără: legea cu privire la organizarea judecătorească, legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței judecătorești, regulamentul cu privire la Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcției vacante de judecător, de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești.

Președinții și vicepreședinții judecătorilor și ai curților de apel sunt numiți în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, pe un termen de 4 ani. Aceștia pot deține funcțiile respective pe durata a cel mult două mandate succesiv.

În conformitate cu reglementările actuale, în Republica Moldova, funcțiile de președinte sau vicepreședinte sunt ocupat prin concurs. Concursul are mai multe etape de realizare iar candidații înscriși în concurs trec prin filtrele mai multor organe subordonate Consiliului Superior al Magistraturii organ care are competența de a organiza concursul. În acest fel, Colegiul pentru evaluarea performanțelor și Colegiul pentru Selecție și Cariera Judecătorilor au un rol iminent în procesul de selectare a candidaturii potrivite în baza unor criterii clare, transparente, obiective și bazate pe merit.

Cadrul normativ investește Colegiul pentru selecție cu funcția de examinare a dosarelor și a actelor prezentate de către judecătorii care solicită numirea în funcția de președinte ori de vicepreședinte de instanță judecătorească, organizează și desfășoară interviuri cu candidații înscriși, oferă punctaj judecătorilor care solicită numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească, conform criteriilor de numire în funcțiile respective, adoptă hotărâri motivate privind acceptarea sau respingerea candidaților pentru ocuparea funcției de președinte sau de vicepreședinte de instanță judecătorească. Judecătorii care solicită numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță, precum și judecătorii care solicită transferul într-o altă instanță de judecată pot acumula maximum 125 puncte.

Totodată Președintele sau vicepreședintele investit în funcție este supus evaluării în conformitate cu regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a

performanțelor judecătorilor responsabilitate atribuită Colegiul pentru evaluarea performanțelor. În ultimă instanță toate dosarele aplicate la concurs care au întrunit condițiile de formă împreună cu hotărârile colegiilor se expediază Consiliului Superior al Magistraturii, membrii căruia votează pentru un anumit candidat. Legea nu obligă membrii CSM să voteze cu candidatul care a luat un punctaj maxim, iar asta poate fi interpretat ca o lacună, fiindcă în acest caz sensul colegiilor care funcționează își pierde din valoare executând un lucru care în final poate nici să nu fie apreciat.

Potrivit legii hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii privind selectarea candidaților pentru funcția de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești trebuie să fie motivată și se adoptă prin votul deschis al membrilor Consiliului. Legea însă nu stabilește care din hotărâri trebuie motivate atunci când postul de președinte sau vicepreședinte îl obține candidatul cu un punctaj mai mic, sau atunci când postul nu este obținut de nici un candidat deși colegiul de selecție a admis candidatura persoanelor participante în concurs.

În cadrul acestui studiu, am analizat cum actele normative sunt puse în aplicare de către Consiliul Superior al Magistraturii și colegiile subordonate în procesul de organizare a concursurilor pentru accederea la funcția de președinte sau vicepreședinte.

Cu referire la procedura de desfășurarea a concursurilor pentru suplinirea funcției de Președinte, am constat faptul că în cele 19 concursuri desfășurate în anul 2015 doar în 6 cazuri au fost înscriși în concurs mai mult de un candidat adică doi astfel fiind posibilă alegerea celui mai bun. În restul cazurilor la concurs au fost înscriși doar câte un singur candidat. Aceeași situație a fost sesizată și în cazul Curții de Apel Comrat unde au fost anunțate în total 3 concursuri 2 dintre care au eșuat pentru insuficiența de voturi în favoarea vreunei candidaturi. Totuși la această instanță a fost ales Președinte în cele din urmă. Un caz asemănător este și concursul desfășurat pentru suplinirea funcției de Președinte al Colegiului Civil și Contencios din cadrul CSJ. Pentru suplinirea acestei funcții în anul 2015 au fost anunțate 3 concursuri repetate. În cele din urmă nu a fost posibil selectarea vreunui candidat. Iar la moment doamna Iulia Sîrcu este numit președinte interimar.

Observăm deci un număr scăzut de judecători care își manifestă voința de a participa la concurs și a accede la funcția de președinte a Instanței de judecată. Motivele acestui fapt pot fi doar deduse, iar în rezultatul interviurilor organizate cu membrii CSM, precum și reprezentanții societății civile (CRJM) am constatat că drept motive pot fi considerate:

- ✓ Lipsa de interes pentru funcția dată pentru că aceasta implică niște responsabilități adăugătoare care de regulă răpesc din timpul judecătorului,
- ✓ Lipsa de experiență și abilități de gestionare a instanțelor de judecată, formările în domeniu fiind accesibile doar pentru președinții instanțelor,
- ✓ Interesul judecătorilor pentru funcții mai favorabile precum sunt funcția de președinte într-o altă instanță sau promovarea judecătorului la o instanță superioară,
- ✓ Judecătorii nu au convingerea că ar putea accede la această funcție, datorită unor concurenți mai influenți etc.

Totodată în urma analizei hotărârilor CSM în privința desfășurării concursurilor observăm că, în cazul unui concurs competitiv, atunci când la aceasta funcție participă mai mult de un singur candidat, în hotărârea privind desfășurarea concursului nu este specificat câte voturi a

abținut primul candidat și câte voturi a obținut cel de al doilea candidat. De asemenea regretabil este faptul că CSM nu obișnuiește să motiveze hotărârile sale în privința alegerilor făcute, lăsând astfel o marjă mare de interpretare mai ales ca legea menționează despre aceasta.

În anul 2016 au fost desfășurate concursurile pentru suplinirea funcțiilor de președinte în cele 15 judecătoria care vor începe activitatea din 01 Ianuarie 2017. Observăm aici o competiție mai bună a concurenților. Potrivit hotărârilor CSM privind desfășurarea concursurilor, din cei 10 judecători care au fost numiți în calitate de președinți în judecătoriile nou create, 6 au fost numiți în calitate de președinte a judecătoriei în anul 2015 (Soroca, Bălți, Cahul, Ungheni, Drochia, Orhei). Totuși câteva din hotărârile CSM privind desfășurarea concursului nu au fost făcute publice prin urmare datele nu pot fi confirmate cu certitudine.

Menționăm și despre Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018 aprobat și funcțional în prezent, care își propune să combată corupția în organele de drept și justiție precum și a altor măsuri menite să prevină crearea relațiilor corporatiste în interiorul sistemului judiciar și în procuratură. Una din acțiunile menționate în acesta este instituirea mecanismului de rotație în ocuparea funcțiilor manageriale din sistemul judiciar și procuratură. Prezentul studiu a avut ca scop să analizeze bunele practici în acest domeniu ale țărilor Uniunii Europene, și în eventualitatea în care asemenea sistem există să fie prezentat din perspectiva posibilităților instituirii acestuia în Moldova.

Drept urmare, în urma analizei experienței statelor membre ale Uniunii Europene, precum și experienței Moldovei în prezent putem face următoarele concluzii. În Belgia, sistemul de organizare judecătorească, permite funcționare unui mecanism de rotație. Așa precum a fost menționat în capitolul 1 din prezentul studiu, în Belgia din sistemul judecătorec fac parte o categorie de instanțe cu competență strict funcțională de a judeca conflictele de competență care pot apărea între 4 categorii de instanțe de fond. Tribunalul districtual este instituit în fiecare provincie. Potrivit art.74, președintele tribunalului regional districtual este numit dintre cei 4 președinți a instanțelor de fond membri: președintele tribunalului de primă instanță, tribunalului comercial, tribunalului de muncă, președintele judecătorilor de pace și a tribunalului polițienesc, care compun această instanță. Legea prevede că o dată pe an funcția de președinte trece de la un membru la altul pe rotație.

Funcția de președinte a acestei instanțe nu este numită prin decret regal. Mecanismul de rotație este menționat doar declarativ în legea de specialitate, aceasta menționează că tribunalul își instituie regulile interne pentru funcționarea mecanismului. Accederea la această funcție nu este desfășurată prin concurs. Asta pentru că membrii tribunalului sunt președinți de instanțe fiind recunoscuți în această funcție în conformitate cu procedura stabilită. Președintele tribunalului regional nu este numit în funcție la expirarea unui an, funcția este predată următorului după succesivitate. O explicație în acest sens poate fi apartenența acestor judecători la judecătoriile pe care le conduc, și care pot fi subiectele conflictului de competență într-un caz aparte care revine pe rolul acestei instanțe. Considerat astfel o măsură de asigurarea integrității funcției respective.

De asemenea potrivit codului judiciar, funcția de președinte a judecătorilor pentru pace și tribunalelor polițienești este ocupată la fel în baza unui sistem de mobilitate

periodică. Începând cu anul 2014 Codul judiciar prevede un mecanism succesiv de transmiterea funcției de președinte între judecători pentru pace și judecătorii tribunalului polițienesc. Deși ambele categorii de judecători trec concursul de angajare, legea nu permite ca judecător din aceeași categorie de instanțe să succedă două mandate. El asigură un schimb între cele două categorii de judecători omogenizate într-un tot întreg. În acest fel odată la 5 ani funcția de președinte este ocupată de un judecător pentru pace, iar la expirarea mandatului acesta preda funcția unui judecător a tribunalului polițienesc.

Raționamentul acestei forme de rotație, poate fi explicat prin rolul acestui președinte. Un președinte comun pentru două categorii de instanțe este probabil un exemplu uncal pentru statele europene, dar admitem că aceasta este instituit în urma unor obiceiuri strict naționale ale Belgiei. Rolul acestuia este de a asigura gestionare activității ambelor instanțe, cum este foarte greu să asiguri o imparțialitate totală în acest proces, mecanismul de rotație poate evita orice tip de favorizarea a unei instanțe anumite în special a celei din care face parte judecătorul numit președinte. Deși existent, acesta nu este asemănător cu sistemul de rotație existent în Statele Unite ale Americii, unde la nivel intern sunt instituite reguli speciale pentru a face parte din sistemul de rotație și prin urmare a accede la funcția de președinte. Regulile au fost menționate în Capitolul 1.

Este sau nu, sistemul de rotație la funcția de președinte instanței de judecată o necesitate în Republica Moldova? Aceasta este întrebarea pe care am acordată specialiștilor cu care am desfășurat interviuri:

”Pentru a avea un mecanism de rotație funcțional, trebuie să modificăm cadrul legal destul de complex. Acum nu este nici o perspectivă de a implementa asemenea sistem în contextul în care sistemul trece printr-o reformare fundamentală la nivelul instanțelor de fond. Peste câțiva ani, probabil am putea să pilotăm acest mecanism într-o instanță cu un volum de personal care va permite funcționarea, cum de exemplu va fi Judecătoria Chișinău. Ne pregătim de reorganizarea instanțelor în baza legii care intră în vigoare la 01 ianuarie 2017, sunt multe lucruri incerte din acest motiv eu nu o vad ca o prioritate la moment. Dar cred că după vreo 2 ani când vom pune bine pe picioare sistemul deja reorganizat, vom putea face careva predicții privitor la un eventual sistem de rotație în cadrul instanțelor.”

(membru al Consiliului Superior al Magistraturii)

”În prezent nu avem nici un fel de mecanism de rotație la funcția de președinte. Acesta de fapt nici nu este necesar, fiindcă noi avem un sistem cu totul diferit și prin urmare instituirea unui asemenea mecanism nu va funcționa. Sunt de părerea că nu fiecare judecător poate fi un manager bun, tot așa nu fiecare manager poate fi un judecător bun, din acest punct de vedere este evident că funcția de președinte trebuie să o dețină în primul rând un bun profesionist în domeniu managementului instituțional, și al resurselor umane. Noi nici nu avem atât de mulți candidați care ar întruni criteriile de accedere la această funcție. În acest caz cum să instituim un asemenea sistem? Sunt de părerea că un președinte ca de altfel și un judecător trebuie numit în funcție pe un termen nelimitat, cu posibilitatea destituirii din funcție oricând nu își execută corect responsabilitățile. Din moment ce este un președinte care se pricepe la administrarea instanței de ce sa renunțăm la el?”(membru al Consiliului Superior al Magistraturii)

Mecanismul de rotație la funcția de președinte a instanței de judecată ar fi o soluție care să prevină crearea relațiilor corporatiste în interiorul sistemului judiciar. Totuși experiența țărilor membre ale Uniunii Europene, demonstrează că relațiile corporatiste în acest sistem pot fi prevenite și prin alte mecanisme față de care sistemul judecătoresc al Republicii Moldova este organizațional mai apropiat, și care ar evita un proces lung de reformare.

”Sistemul de rotație la funcția de președinte nu poate fi implementat în Moldova. Însăși cadrul normativ instituie o altă procedură. O procedură de selecție prin concurs instituții investite cu atribuții de evaluare, selecție etc. Sistemul judecătoresc în Moldova are nevoie de îmbunătățiri la capitolul procedurii de numire a judecătorilor la funcția de președinte, și este necesar de a stabili expres obligativitatea motivării hotărârilor cu privire la selectarea candidaților, în special în cazurile când nu este selectat candidatul care a fost admis în concurs de Colegiul de selecție și carieră a judecătorilor. Avem foarte multe precedente la acest capitol”
(reprezentant societate civilă)

Recomandări:

1. Consiliului Superior al Magistraturii investit cu decizia finală în privința selecției candidaturii la funcția de președinte sau vice-președinte, se recomandă publicarea expresă în hotărârile privind desfășurarea concursului, numărului de voturi pro și contra candidaților participanți în concurs.
2. Hotărârile CSM privind concursul de selecție judecătorilor la funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță trebuie să se întemeieze pe criterii obiective, iar decizia finală să fie suficient de motivată așa fel în cât să se asigure un nivel maxim de transparență și informare a candidaților participanți la concurs. Motivarea hotărârilor devine obligatorie în cazul concursurilor competitive, unde CSM selectează un candidat cu un punctaj mai mic de cât al contracandidatului sau, sau când nici unul din candidați nu este selectat.
3. Judecătorii care fac parte din sistemul judecătoresc, trebuie încurajați să se implice în procesul de administrare a instanței de judecată, în acest sens se recomandă dezvoltarea unui mecanism util de reprezentare a judecătorilor la nivel local prin forumul congrese sau adunări a judecătorilor în fiecare instanță, precum și investirea acestora cu atribuții decizionale.
4. Judecătorii care fac parte din sistemul judecătoresc trebuie încurajați să candideze la funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță în acest sens se recomandă organizarea periodică a instruirilor pe segmentul administrării instanțelor și managementul resurselor umane. Este important ca asemenea formări să fie întregului corp de magistrați, indiferent dacă aceștia ocupă o funcție de conducere sau nu.
5. Sistemul de administrare trebuie consolidat astfel în cât judecătorii să mențină relații de muncă constructive atât cu instituțiile și autoritățile publice implicate în gestionarea și administrarea instanțelor, cât și cu profesioniștii a căror atribuții sunt legate de activitatea judecătorilor.
6. Judecători participanți trebuie să fie evaluați în baza unor teste, sau examene, care vor determina o decizie obiectivă privitor la capacității candidatului de a lua decizii și de a-și asuma răspunderea, rezistența la stres, precum și abilitățile de management al resurselor umane. De asemenea acesta va asigura o calificare profesională dar și va indica gradul de voință a candidaților de a participa la concurs.
7. Stabilirea clară și precisă a responsabilităților președintelui instanței de judecată, privind responsabilitățile serviciului administrativ și greafă, astfel în cât, președintele să se implice direct în procesul de administrarea activității de înfăptuire a justiției, iar personalul administrativ să poate efectua rețel activităților tehnice (achiziții, contracte, reparații etc.) astfel în cât primul să nu fie nevoit să se ocupe cu lucruri administrative care îi răpesc inutil din timp. Nu este recomandabil implicarea directă a președintelui în procesul de achiziții sau reparații, aceasta fiind o atribuție stabilită special personalului administrativ.
8. Personalul administrativ care asigură activitatea tehnică în cadrul instanțelor de judecată trebuie să dispună de formări continue pe acest segment, așa fel în cât acesta să facă față responsabilităților cu care este investit.

Bibliografie:

1. Exploratory study on the position of: Court President, Court Manager, Judicial Assistant, and Media Spokespersons in Selected Council of Europe Member States, Marco Fabri, 2013 https://www.coe.int/t/DGHL/COOPERATION/CEPEJ/cooperation/Turkey_JPCOMASYT/Exploratory_study_marco_fabri_en.pdf
2. Past And Future For Management Of Courts, Bert Maan, <http://www.iaca.ws/files/LWB-PastAndFutureManagmentOfCourts.pdf>
3. Judicial system of Belgium, Niels Bammens, October 2009 <http://www.iatj.net/congresses/Belgium.pdf>
4. The Austrian Legal System and Laws: a Brief Overview, Johannes Oehlboeck and Immanuel Gerstner <http://www.nyulawglobal.org/globalex/Austria.html>
5. Research and Information Service Research Paper, Judicial Appointments in Germany and the United States, Fiona O'Connell & Ray McCaffrey, 2012 <http://www.niassembly.gov.uk/globalassets/documents/raise/publications/2012/justice/6012.pdf>
6. Exit, Voice, and Loyalty within the Judiciary: Judges' Responses to New Managerialism in the Netherlands: <https://www.utrechtlawreview.org/articles/abstract/10.18352/ulr.317/>
7. Proactive role of court president in court management, 2014 http://pravosudje.ba/vstv/faces/pdfservlet;jsessionid=fd73b432f7f38f46b178f24dc9d03c367e85812a29f45b7ba7dc8e47a28920f8.e34TbxyRbNiRb40LchiNbxyTaxuRe0?p_id_doc=32472
8. Best practices in combating corruption, OSCE: <http://www.osce.org/eea/13738?download=true>
9. Report on "European judicial systems –Edition 2014 (2012 data): efficiency and quality of justice" CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2014/Rapport_2014_en.pdf
10. Aspects of Court delay and the role of courts presidents in delay reduction, Prof Dr Hab. Lech K. Paprzycki: http://www.vsrh.hr/custompages/static/HRV/files/2015dok/2015-10_2_HabLechKPaprzycki_Poljska.pdf
11. Judicial systems of the European Union countries Analysis of data by the European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ) Council of Europe, Jean-Paul Jean, H el ene Jorry, 2013: <http://www.canestrinilex.com/assets/Uploads/en/CEPEJ-report-2013.pdf>
12. Selectarea  i cariera judec torilor – dubl ri de responsabilit ti sau garan ii suplimentare?, CRJM, Nadeja Hriptievshi, Vladislav Gribincea: <http://crjm.org/category/publications/justitie/page/2/>
13. Raport privind independen a sistemului judiciar. Partea I Independen a Sistemului Judecătoresc, Adoptat de Comisia de la Vene ia în cadrul celei de-a 82-a sesiuni plenare (Vene ia, 12 – 13 martie 2010): https://crisidanilet.files.wordpress.com/2011/06/cven-raport_indep_jud.pdf
14. Belgium Judicial system https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-be-en.do?member=1

15. Organizarea Judecătorească în Germania, aspecte introductive: https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-de-ro.do?member=1
16. Portalul informațional privind Sistemul judiciar în statele membre -Polonia https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-pl-ro.do?member=1
17. Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției. Sistemul Judiciar în Finlanda http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/profiles/Finnish_Judicial_System_en.asp
18. Chestionar(Belgia) elaborat de Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni pentru elaborarea Opiniei nr. 19 din 2016 , pct. 1.5. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/textes/OP_19_Questionnaire%20Belgique.asp
19. Chestionar(Austria) elaborat de Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni pentru elaborarea Opiniei nr. 19 din 2016 , pct. 1.5. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/textes/OP_19_Questionnaire%20Austria.asp
20. Chestionar(Olanda) elaborat de Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni pentru elaborarea Opiniei nr. 19 din 2016 http://www.coe.int/t/DGHL/cooperation/ccje/textes/OP_19_Questionnaire%20Netherlands.asp
21. Chestionar (Germania) elaborat de Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni pentru elaborarea Opiniei nr. 19 din 2016 , pct. 1.5. http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/textes/OP_19_Questionnaire%20Allemagne.asp
22. Opinion nr.19 (2016) on the role of court presidents, CCJE: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CCJE\(2016\)2&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CCJE(2016)2&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true)
23. Rotation of Judicial Assignments, Internal directive issued by Chief Justice Robert N. Wilentz New Jersey Court: https://www.judiciary.state.nj.us/directive/admin/dir_6_88.pdf , <http://county.milwaukee.gov/Courts/ChiefJudge/DirectivesJudicialRotation.htm>
24. California Rules of Court, 2016: http://www.courts.ca.gov/cms/rules/index.cfm?title=standards&linkid=standard5_30

Acte normative internaționale-naționale:

1. Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor, 2001
2. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=1212245&Site=COE&direct=true>
3. Avizul nr. 2 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind finanțarea și administrarea instanțelor cu referire la eficiența sistemului judiciar și la articolul 6 al Convenției europene privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului
4. Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec\(2010\)12&Language=lanRomanian&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec(2010)12&Language=lanRomanian&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383&direct=true)
5. Principii fundamentale asupra independenței sistemului judiciar, Milano din 26 august până în 6 septembrie 1985.

6. (România) Legea privind organizarea judiciară nr. 304 din 28 iunie 2004 (actualizată până la data de 20 noiembrie 2016) : <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/64951>
7. (România) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii Nr. 621* din 21 septembrie 2006 privind arobarea Regulamentului de organizare și desfășurare a concursului sau examenului pentru numirea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor:
http://www.csm1909.ro/csm/linkuri/23_12_2015_77942_ro.pdf
8. (Belgia) Codul Judiciar, nr.1967101053, aprobat la data 10 octombrie 1967, versiunea actualizată în data de 27.11.2016
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?language=fr&la=F&cn=1967101002&table_name=loi&&caller=list&fromtab=loi&tri=dd+AS+RANK
9. (Belgia) Regulament Intern Judecatoria de pace Burbont: https://www.tribunaux-rechtbanken.be/sites/default/files/public/zittengskalender/2016-05-23_reglement_particulier_des_justices_de_paix_du_brabant_wallon_0.pdf
10. (Olanda) Legea Olandei privind organizarea judiciară:
11. <http://www.dutchcivillaw.com/judiciaryact.htm>
12. (Olanda) Legea privind statutul funcționarilor judiciari:
<http://www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/eur/lxwened.htm>
13. (Austria) Legea privind organizarea sistemului judecătoresc,
[https://www.jusline.at/Gerichtsorganisationsgesetz_\(GOG\).html](https://www.jusline.at/Gerichtsorganisationsgesetz_(GOG).html)
14. (Germania) Actul legislativ privind organizarea sistemului judecătoresc
https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_drig/englisch_drig.html#p0093
15. (Finlanda) Consituția, actul nr. 731, adoptată la 11 iunie 1999
<http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf>
16. (Finlanda) Legea privind statutul funcțiilor judiciari, nr.205 aprobat la data 05.01.2000.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2000/en20000205.pdf> (traducere neoficială de către Minsiterul Justiție Finalndez)
17. (Estonia) Legea cu privire la instanțele judecătorești(cu modificările din 2016)
18. <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/515072016002/consolide>
19. (Estonia) Regulament privind administrarea instanelor judecătorești, nr.124 din 01.01.2006 actualizat <https://www.riigiteataja.ee/akt/126062014011>
20. (Polonia) Legea privind organizarea instanțelor de drept comun din 27 iulie 2001
21. (Letonia) Legea privind putearea judecătorească
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN018383.pdf>
22. (Moldova) Legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor:
<http://lex.justice.md/md/344722/>
23. (Moldova) Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii:
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313302>
24. (Moldova) Legea cu privire la organizarea judecătoreasca:
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=312839>
25. (Moldova) Legea cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești
<http://lex.justice.md/md/365555/>
26. (Moldova) Legea cu privire la statutul judecătorului
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=346404>

27. (Moldova) Hotărîrea CC privind interpretarea articolului 116 alin. (4) din Constituție
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=340997>
28. (Moldova) Hotărîrea de Guvern cu privire la aprobarea Planului de acțiuni
29. al Guvernului pentru anii 2016-2018
<http://lex.justice.md/md/365929/>
30. (Moldova) Regulament cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=347412>

Portaluri online a instanțelor de judecată:

1. România: <http://portal.just.ro/SitePages/Instante.aspx>
2. Olanda: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Paginas/default.aspx>
3. Olanda: Registrul funcționarilor judecari: <http://namenlijst.rechtspraak.nl/>
4. Belgia: <http://justice.belgium.be/fr>
5. Austria: https://www.justiz.gv.at/web2013/home/gerichte/oberlandesgerichtssprenge_l_wien~2c94848642ec5e0d0143e223cd2f41aa.de.html
6. Polonia: <https://bip.ms.gov.pl/pl/rejestr-y-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>
7. Olanda: Site-ul oficial al Curții Supreme: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Hoge-Raad-der-Nederlanden/Supreme-court-of-the-Netherlands>
8. România: Consiliul Superior al Magistraturii
<http://www.csm1909.ro/csm/index.php?cmd=9401>
9. Înalta Curte de Casație și Justiție, pagină web oficială: <http://www.scj.ro/>
10. Site-ul oficial al Curții Federale a Justiției a Germaniei
http://www.bundesgerichtshof.de/DE/Home/home_node.html
11. Site-ul oficial al Curții Administrative Supreme a Germaniei <http://www.bverwg.de/>
12. Site-ul oficial al Curții Federale de Dreptul Muncii <http://www.bundesarbeitsgericht.de/>
13. Site-ul oficial al Curții Sociale Federale
http://www.bsg.bund.de/DE/Home/home_node.html
14. Site-ul oficial al Curții Constituționale Federale
http://www.bundesverfassungsgericht.de/DE/Homepage/homepage_node.html
15. Site-ul oficial al Curții Supreme de Justiție (Polonia):
http://www.sn.pl/SitePages/Strona_startowa.aspx
16. Polonia: Site-ul oficial al Curții Administrative Supreme <http://www.nsa.gov.pl/>
17. Belgia: Consiliul Superior al Justiției (Belgia) <http://www.hrj.be/en>
18. Letonia: Departamentul de administrare a instanțelor:
https://www.ta.gov.lv/LV/par_mums_15